Soseki

LA LILIECI

*

BIBLIOTECA
PENTRU
TOŢI

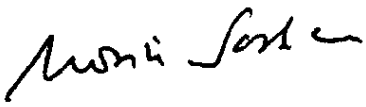

Bucureşti, 2010

Tabel cronologic de Mihaela Constantinescu-Podocea
Referinţe critice de Sorina Sorescu
Fotografii din arhiva familiei, arhiva Muzeului Naţional
al Literaturii Române şi din arhiva personală a lui Ionel Cucu
Copyright © 2010 Editura ART, pentru prezenta ediţie

JURNALUL
NAŢIONAL

Director general Marius Tucă
Director executiv Sorin Stoian
Director marketing Adriana Ioniţă

Piaţa Presei libere nr. 1,
Corp D, etaj VIII, Bucureşti, Sector 1,
tel.: 021-318 20 37, fax: 021-318 20 35
E-mail: editura.jurnalul@jurnalul.ro

EDITURA ART

GRUPUL EDITORIAL ART
Comenzi - Cartea prin poştă
CP. 78, O.P. 32, cod 014810, sector 1, Bucureşti
tel.: (021) 224.01.30,0744.300.870,0721.213.576;
fax: (021) 224.32.87
Ne puteţi vizita pe: www.editura-art.ro
Redactor: Mihaela Dobrescu
Tehnoredactor: Vasile Ardeleanu
Producţie: Walter Weidle

Date despre colecţia BIBLIOTECA PENTRU TOŢI:
www.jurnalul.ro; www.bibliotecapentrutoti.ro
Coordonator proiect: Ana-Maria Vulpescu
Design supracopertă:
GRIFFON & SWANS
creative service
www.griffon.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României SORESCU, MARIN
La Lilieci / Marin Sorescu ; ed. stabilită şi îngrijită de Sorina Sorescu; pref. de Ion Pop; tab. cronologic de Mihaela Constantinescu-Podocea; referinţe critice de Sorina Sorescu. - Bucureşti: Art, 2010
2 vol.
ISBN 978-973-124-499-0
Vol 1. - ISBN 978-973-124-492-1
I. Sorescu, Sorina (ed. şt.)
II. Pop, Ion (pref.)
III. Constantinescu-Podocea, Mihaela (tab. cronologic)
821.135.1-1

Varianta V2.0
Martie, 2016

NOTĂ ASUPRA EDIŢIEI

Ediţia de faţă reuneşte, în două volume cele şase *cărţi* ale ciclului *La Lilieci*[1]*:* volumul întâi - cărţile I—III, iar volumul al doilea - cărţile IV-VI. Fiind stabilită de autor la ediţiile princeps, am păstrat nemodifîcată structura primelor cinci cărţi. *Cartea a şasea,* publicată pentru prima oară în 1998, este însă rezultatul recuperării postume a unor texte răzleţe din periodice sau direct din carnetele de lucru ale lui Marin Sorescu, păstrate astăzi în arhiva familiei. Aşa se explică fluctuaţiile de sumar de la o ediţie la alta.

Realizată de Virginia Sorescu (soţia poetului) şi Mihaela Constantinescu-Podocea, prima ediţie a *Cărţii a şasea* cuprindea o selecţie de poeme datând din ultimii ani de viaţă ai lui Marin Sorescu (unele deja publicate, în anii nouăzeci, în revista *Literatorul,* altele, inedite) pe criteriu în primul rând formal (biografism, naraţiune, oralitate etc), tematica rămânând oarecum eterogenă. Ulterior, în ediţia tip „Pleiade" de la Univers Enciclopedic[2], Mihaela Constantinescu-Podocea i-a restrâns cuprinsul la universul rural, bulzeştean, eliminând şase texte care, deşi înrudite stilistic cu poemele din *La Lilieci,* evocau alte medii („Bărbatul"; „La toaie"; „Vertebra"; „Majordomul"; „Mobila"; „Cele şapte neveste ale lui Nătărău").

Această ediţie aduce la zi cercetarea pe manuscrise, suplimentând sumarul *Cărţii a sosea* cu zece texte recent recuperate, dintre care şapte inedite.

1 *La Lilieci,* Editura Eminescu, Bucureşti, 1973; *La Lilieci. Cartea a doua,*Editura Cartea Românească, Bucureşti, 1977; *La Lilieci. Cartea a treia.Poeme,* Editura Cartea Românească, Bucureşti, 1980; *La Lilieci. Cartea a patra,* Editura Scrisul Românesc, Craiova, 198 8; *La Lilieci. Cartea a cincea.*Editura Creuzet, Bucureşti, *1995; La Lilieci. Cartea a sosea,* Editura Fundaţiei Culturale „Marin Sorescu", Bucureşti, 1998.

2 Marin Sorescu, *Opere,* volumul II, Editura Univers Enciclopedic, ediţie îngrijită, note şi comentarii de Mihaela Constantinescu-Podocea, Bucureşti, 2002.

Primele şase - „Fleţu şi Fleaşcă. Feţe supte"; „Strânsura"; „Proprietar de curea"; [Împeţit]; [Varniţa cu var]; [Afară din başca] - au fost restituite din manuscris de fratele mai vârstnic al lui Marin Sorescu, prof. univ. dr. George Sorescu, şi publicate, parţial, într-o revistă craioveană.

Mentor, în tinereţe, al poetului şi martor implicat al genezei ciclului *La Lilieci,* George Sorescu a considerat oportună prelucrarea poematică a materialului brut: tăietura versurilor pe unităţi metrice, atribuirea de titluri, câteva incidente explicative (ultimele două operaţii, marcate în text prin paranteze drepte).

Ultimele patru texte („S-a dat drumul la pătul"; „Gheorghiţa Popovencii"; „Holera la Bulzeşti") sunt, mai degrabă, nişte schiţe documentare, datând de la începutul anilor optzeci. Deşi pot fi citite *şi* ca poeme, le-am reprodus în formă neprelucrată, singurele intervenţii pe care mi le-am permis fiind punctuaţia, explicitarea abrevierilor şi marcarea cu puncte de suspensie în paranteze drepte a cuvintelor pe care nu am reuşit să le descifrez (efectul grafic de vers este dat de capetele de rând din notiţele, probabil în proză, ale poetului).

Reluând o tehnică experimentată în primele volume ale *Liliecilor* (de pildă, în „De la vale la deal"), „De la primărie la vale" este înregistrarea unor amintiri ale mamei scriitorului, Nicoliţa Sorescu (narator central al întregului ciclu *La Lilieci),* despre Bulzeştii începutului de secol XX. Stadiul incipient de redactare fixat în manuscris dezvăluie (incitant pentru exegeză) dubla orientare intenţională, estetică şi existenţială, a textului, una, indusă de autor, cealaltă, de sursă: încă din faza de conspect, autorul structura anaforic reconstituirea funciară şi genealogică, prin repetarea insistentă a unei expresii idiomatice regionale (locuţiunea prepoziţională *di la vale de*[3]*),* în timp ce Nicoliţa Sorescu tindea către o încheiere aluzivă a „pomelnicului", ca justificare indirectă a propriei opţiuni biografice de a nu se fi recăsătorit (după ce rămăsese, de tânără, văduvă cu şase copii).

---

3 Foarte frecvente în *La Lilieci,* locuţiunile adverbiale şi prepoziţionale care au în componenţă „deal" şi „vale": *di la vale (de), din vale (de), di la deal (de), din vale (de).* În Oltenia subcarpatică, sunt pronunţate precipitat sau cadenţat, în emisie sonoră unitară (de unde şi tentaţia de a le scrie într-un singur cuvânt), fiind resimţite ca abstracţiuni de orientare altitudinală, echivalente cu neologisticele „aval" şi „amonte": „locuieşte *de la vale de* biserică".

În „S-a dat drumul la pătul", „Gheorghiţa Popovencii", „Holera la Bulzeşti", sursa este „tanti Marioara de la Murgaşi", Maria Constantinescu (sora cea mare a Nicoliţei şi bunica Mihaelei Constantinescu-Podocea). Nicoliţa Sorescu şi autorul însuşi îşi fac simţită prezenţa discursivă doar prin logica gradelor de rudenie, în câteva intervenţii de *raisonneur* nemarcate grafic. Structurarea auctorială (estetică) este de asemenea minimală (titluri provizorii, o mică schiţă de personaj, sublinierea câtorva cuvinte). De altfel, notiţele se încheie cu o scurtă listă paremiologică din zona Murgaşi - Picături (sate din vecinătatea Bulzeştilor).

Necesară la reeditare, revizuirea grafiei este o operaţiune foarte riscantă atunci când se aplică unui corpus de texte cu puternice trăsături regionale şi arhaice, pentru care adaptarea la norma lingvistică în curs poate deveni abuzivă. Formele literare ale cuvintelor coexistă de altfel frecvent, în poeme, cu formele populare, ca dublete terminologice, fără o regulă sesizabilă a distribuţiei lor (de pildă, *Marin /Marin, zace /zice* sau *lu / lui).* Chiar dacă, uneori, dubletele se vor mai fi datorat şi comodităţii ediţiilor precedente, nu cred că o eventuală uniformizare dialectală a limbajului ar răspunde mai bine intenţiei auctoriale. Creând impresia documentarului strict localizat, ciclul *La Lilieci* este irigat, în fapt, de o diversitate de coduri stilistice, unele, de o modernitate frapantă, a căror delimitare nu mai este doar o sarcină strict filologică, ci şi (sau, poate, *mai ales)* una hermeneutică.

Ne-am limitat, de aceea, intervenţiile la minimul necesar, fie pentru a depăşi o confuzie, fie pentru a da o anume stabilitate uzajului unui termen sau unei serii lexicale. Nu corectare, ci *corectură,* adică gramaticalizarea transcrierii unor formulări orale, încercând, pe cât posibil, să nu afectez expresivitatea alofonelor locale, ca, bunăoară, în cazul variantelor de pronunţie pentru „uite": *iote* (transcris greşit, de câteva ori, în ediţiile anterioare, cu cratimă), *ioite, iete.*

Alte exemple: în fonetismul arhaic bulzeştean, era obişnuit un „i" scurt în desinenţa verbală de persoana întâi: *eu mori* (pentru „eu mor"), ceea ce, în absenţa pronumelui personal, duce la omonimia cu persoana a doua, distorsionând grav sensul poemului, precum în „Leşinul" din *Cartea a doua;* cu titlu de excepţie, unde neînţelegerea era iminentă, am recurs la grafia (tehnică şi inevitabil artificială) cu superscript: *mor'.*

Comprimarea adverbială a unor expresii a pus de asemenea probleme încă de la prima ediţie a primului volum, ca în cazul termenului *ozâcă,* scris când într-un cuvânt, când în două *(o zâcă;* particula *o* fiind considerată, eronat, articol nehotărât); am fixat grafia la *ozâcă,* adverb predicativ sau incidental cu sens prezumtiv, dubitativ, rezultat din rostirea rapidă a lui „eu zic că". Acelaşi fenomen de eliziune şi sudare, şi în etimologia unui sinonim al lui „ozâcă", adverb dicendi cu nuanţă de ipoteză, îndoială - ce-i drept, rar în *La Lilieci,* pentru că specific sudului Olteniei -,*ceamcă ('ceamcă* > „ziceam că"), sau a eufemismului *iacacui* din blesteme, acesta din urmă, cu indice mare de recurenţă *(fir-ar iacacui* > „fir-ar iac'a cui").

Pentru regionalismele şi arhaismele din *La Lilieci,* există deja câteva încercări de realizare a unui glosar, meritorii în multe privinţe, deficiente în altele. Cu promisiunea unei viitoare ediţii ştiinţifice care să implice şi studiul sistematic de lexic, publicăm la sfârşitul celui de-al doilea volum o selecţie de texte de escortă referitoare la miza şi valoarea estetică: fragmente din mărturisirile autorului în legătură *cu La Lilieci* şi un dosar de referinţe critice. De o parte, opera îşi dezvăluie sensul intenţional, de cealaltă, pluralitatea interpretărilor îi restituie inerenta ambiguitate.

Sorina SORESCU

Memoriei
Părinților mei
Nicolița și Ștefan Sorescu

CARTEA ÎNTÂI
(I973)

NEA FLOREA

Îmi arăta încă de cu toamnă opincile viitoare, pe spinarea porcului gras,
Venit blând la şanţ, la politica oamenilor, şi întinzându-se să-l scărpinam pe burtă,
Cu degetele mari, noduroase, de la picioare.

Zicea: Uite, de aici până aici, ia pune laba, să luăm măsură.
N-am potricala la mine, că le-aş da şi gaură.
Nici n-ai să simţi cum trece viforul, o să domneşti, la iarnă.

Ia vezi, ţin de cald?
- Nea Florea, de ce vorbeşti aşa, de faţă cu Guţu-Guţu? îl doare,
Mă prefăceam eu că mă supăr şi puneam încet şi cu sfială talpa, se cam gâdila porcul,
Îmi era milă de el, că mă lăsa să-l încalec prin curte, şi să sperii găinile.

Lui Nea Florea îi plăceau copiii, lui nu-i dăduse Dumnezeu şi-n ajun de Paşti şi de Crăciun
Ne chema, pe mine şi pe Ionică, să ne tundă,
Ne făcea capul lună, cu o foarfecă, adusă de el din armată, care tăia foarte bine.
E nemţească, nu i-am bătut degeaba, zicea.
O ţinea pe poliţă, lângă brici,
Pe-asta n-o folosea niciodată când miţuia oile popii.

Ştiu că stăteam pe un scăunel cu trei picioare
Şi din când în când îmi scăpăm ochii pe perete
Unde era o litografie scorojită înrămată de el, înfăţişând Lupta de la Mărăşeşti.
-Care eşti dumneata? - îl întrebam, să-i fac plăcere, pentru a nu ştiu câta oară.
-Neică, ăsta! Mergea şi-mi arăta cu vârful foarfecelor nemţeşti
Un ins dezbrăcat până la brâu, aplecat pe puşca grea cu baioneta la vârf,
Într-o atitudine de „ura" plină de spaimă şi de vitejie.
Păi, să vezi cum a fost: era că ne mâncau păduchii, nene!

Aveam ordin să ne spălăm cămăşile în râu,
Nici nu le-am pus bine la uscat, prin copaci, că s-a dat alarma: începuse atacul.
Abia ne-am încins cu centironul, ne-am luptat la baionetă.
Se auzea: trosc, trosc!
Bunăoară ăl de aici trebuie să fie taică-tău, Fănică, Dumnezeu să-l ierte.
Ne-am întâlnit după aia, când ne căutam cămăşile...
Se uscaseră, dar multe au rămas acolo, cine să le mai ia...

Se mai ducea o dată
La litografie şi într-un colţ, unde se vedea o mare învălmăşeală de trupuri şi baionete, îmi arăta alt ostaş
Strigând ura, acolo pe peretele scorojit, şi la Mărăşeşti.
E statul lui Fănică, vezi, aşa era el voinic, bălan, n-a apucat să vă vadă şi el mari.

Se-ncrunta, luat de amintiri.
Nea Florea avea pământ doar pe sub unghii, cum zicea el,
Şi „poate când oi muri, deasupra".
Muncea cu palma, săpa gropi de vie, scotea buturugi, pe Sălişte;
Avea secure, sapă, foarfecă, un coş de paie şi cam atât.
Nevastă-sa ţinea toţi sfinţii, era un fel de calendar însemnat tot cu roşu, dar degeaba,
Eu ştiam pe dinafară nişte balade foarte lungi, că n-aveam treabă.
Îi plăcea să i le spun la poartă pe nerăsuflate şi legănând capul.
Le prindeam şi eu din zbor de la sora mea cea mare, Marioara,
Care mi le citea doar o dată în întregime
Şi a doua oară, pe sărite, că n-avea timp
Şi asta, cu condiţia să-i fac ţevi pentru ţesut,
Ori să bag aţă-n ac. Ea ţesea mereu la război
Dimie ori cusa fluturi la cămăşile de zestre.
Era înglodată în treburi, dar veselă şi râdea tot timpul.
Cum mă legănam eu la poartă pe versuri din bătrâni
În admiraţia lui Nea Florea şi a altora
Care se strânseseră să caşte gura,
Apărea şi Ţaţa Măria cu furca în brâu şi cu mămăliga
Să dea la câini - şi da să treacă mai departe.
Mărie, neică, mânca-te-ar stelniţele, îi zicea el nevestii,
Cu care se tachina mereu, cu tandreţe, i-auzi cucul pe coastă,

Ascultă şi tu, fa, şi cruceşte-te, că altfel toată ziua te-nchini.
A căzut dintr-un car cu fân şi şi-a rupt gâtul.
De fapt a rămas cu el ţeapăn,
Eu trebuie să mor, spunea, cu zâmbetul lui,
Că nu ştiai: glumeşte ori vorbeşte serios.
Ascultaţi-mă pe mine, o să mor,
Că, uite, am început să mă-ntorc ca lupul.

LUPTA CU GĂRGĂUNII

Cei mai viteji dintre noi merg la gărgăunariţa
Descoperită într-o scorbură de salcie, o adevărată comoară,
Şi dau cu bulgări în gărgăunii
Care sunt la fel de veninoşi ca şerpii.
Dacă te-nţeapă nouă dintr-o dată, mori umflat.
Toată vitejia e să-i întărâţi şi la urmă să ştii
Cum să te aperi, fugind în zig-zag şi acoperindu-ţi mai ales faţa.

Gărgăunii zădărâţi, plini de otravă, vin spre noi val-vârtej
Cu acele de cumpănă, vâjâind ca săgeţile,
Se reped ca nişte fiare, ca nişte zimbri,
Fiecare dintre noi se consideră Dragoş mândru ca un soare
Şi cu un roi întreg după el, chiuind, fuge în zig-zag.
Eu m-am împiedicat, dar am avut noroc, nu m-a-nţepat decât unul,
Dar tocmai de ochi!
Şi era şi ochiul care abia-mi trecuse după albeaţă,
Când mă zgâriase drept în pupilă o foaie de porumb, la răriţat.
Se umflase ochiul cât pumnul, pesemne că îşi frânsese acul în pleoapă,
Mă ustura groaznic şi în secret mă interesam dacă şi un singur
Gărgăune e de ajuns ca să te dea gata.
Mama zicea: bine ţi-a făcut, n-am umblat eu cu tine
Toată luna trecută să te vindec de albeaţă,
De ce nu te-astâmperi? Uite, o să rămâi chior - şi începea să plângă.
Albeaţa fusese şi mai dureroasă, îmi lăcrima ochiul încontinuu
Şi mă pregăteam să fiu chior pe lumea asta, cu mare jale, ca unul Surdu, care nici n-auzea.
În privinţa leacului, sfaturile femeilor pricepute erau împărţite.
Unele au încercat cu zahăr, punându-mi sub pleoapă,
Ca să roadă albeaţa şi să-ndulcească
Durerea şi lacrimile,
Dar era greu de găsit zahăr în tot satul, care nu se da în vânt după dulciuri.

Până la urmă cineva a spus că numai laptele de femeie te face bine
În cazuri de-astea pe viaţă şi pe moarte,
Şi ştiu că vreo trei săptămâni m-a dus mama de mână pe la toate muierile care alăptau
Şi erau bucuroase să-mi picure şi mie câte-o picătură-două în ochiul
Care atunci simţeam că nu mă mai doare.
Glumea câte una cu mama, de mă roşeam tot:
Nicoliţă, de ce nu-l înţărci, cumnato, c-a început să muşte.
Am văzut atunci cu ochiul celălalt, ruşinat, ce ţâţe frumoase şi bune
Au femeile de la noi şi cred că mai mult asta m-a făcut bine şi mi-a ţinut vederea.

MOMÂILE

Asta e arătura, uite, zice mama, când o-ncepe
Să-nverzească, gata, puteţi sări şi într-un picior, dar până
Atunci, aveţi o treabă, fiţi cu ochii în patru.
Ne-a arătat ce-aveam de făcut.

Erau acolo şi două sperietori adevărate, din zdrenţe,
Cu câte-o bejarcă de pălărie spartă-n cap,
Foarte urâte, aduceau a oameni mari,
Dar vrăbiile, ale naibii, se-mprieteneau repede cu ele.
Parcă ar fi fost puse acolo de *frumuşaţă,*
Cum zicea Marioara.
Le mişunau prin buzunare, după seminţe de floarea-soarelui,
În jurul lor, în anii ăilalţi, răsărea cânepa rară ca
Dinţii babei.

N-o să vă fie urât, ce vorbă e asta, sunteţi copii mari,
Şi la urmă, uite, cimitirul e-aici în vâlcea, vin muierile
La tămâiat,
Dacă vi se pare cumva, strigaţi - c-aveţi o gură cât o şură.

Ionică îşi adusese de joacă de-acasă în poală un cui
Ruginit şi-o potcoavă,
De vreo două zile se căznea să îndrepte cuiul ăla cu potcoava,
Eu l-aş fi îndreptat cât ai zice peşte, dar nu mă lăsa inima
Să-i stric jucăria.
Pe locul cânepei fusese, ehe, demult, casa lui
Stanciu Drăghicioiu, unde se născuse baba,
Bunica mea dinspre tata, cea mai frumoasă femeie din sat,
De-i făcuseră şi cântec.
Peste tot erau cioburi, cărămizi, câte-un ban găurit
Şi poveşti, parcă aş fi călcat pe ele.
Răscoleam c-un surcel
Pe mejdină, poate descopăr comoara haiducului Trancă, ăl
De-a venit într-o noapte de i-a băgat ţeava puştii pe gât
Lui Matei Popescu, cârciumarul, parcă ar fi vrut să-i dea o
Doctorie, un praf.
Din greşeală, şi-a cerut iertare, dar ăla horcăia...

- Mă, unde vă uitaţi voi, zice mama râzând, înainte
De-a pleca,
Că vrăbiile şi veniră!
Uite, aşa să faceţi: s-a aplecat, a luat un bulgăre şi l-a
Aruncat peste loc.
Tot stolul: fâl! a zburat spre Sălişte.

După aceea, mama ne dădea numai direcţia, dimineaţa,
Arătându-ne cu mâna,
Pe la Ungureanca la vale.
Luaţi-o pe vale, să nu vă muşte câinii lui Nină.
Vedeţi să nu păziţi cânepa altuia, c-aţi fi în stare!
Ioane, îţi luaşi, mă, jucăriile? întrebam eu,
Grăbit să scap de-acasă, unde erau mai multe treburi,
Şi eram în centrul atenţiei, hai că răsări
Soarele, uite câtă fleaşcă,
Ne prinse acasă, eu ziceam să ne prindă pe loc.
- Să nu vă puneţi ţărână-n cap, că faceţi bube,
Şi ascultaţi încoace: nu vă culcaţi în iarbă, să vă intre
Vreun şarpe-n gură.
Nu vă uitaţi în Eleşteu, să cădeţi cu capu-n jos,
Nu vă mai trage nimeni de-acolo, nici cu boii.

Aruncam cu bulgări spre cimitir, studiam câte-o gărgăriţă,
Punând-o în palmă şi-ndemnând-o să zboare spre casa ei,
Câte-un guştere, măcar că-i pusesem piciorul pe coadă, ca
Sfântul Gheorghe,
Făcea pe balaurul cu şapte capete cu noi.
Multă verdeaţă în jur,
Numai arătura noastră neagră, neagră.
Unul se ţinea la brabeţi, sticleţi, păsări necunoscute, altul
măsura umbra
Soarelui cu ciomagul,
Şi din când în când se apleca să vadă ce Dumnezeu se-ntâmplă
Acolo jos,
De nu mai răsare odată cânepa, sub brazdă?
Oricum, se chema că facem o treabă, aveam o funcţie, eram
chiar mândri
Şi, ţin minte, seara, la masă, când ne strângeam toţi
Fraţii şi zbârnâiau lingurile,
Noi mâncam cu multă demnitate.

Numai Lisandria ne dădea, pe furiş, cu cotul, se strâmba
La noi
Şi zicea, ca-ntr-o doară: - Mă, momâilor!

BÂR, BÂR!

Descoperirea mieilor abia fătaţi
Era primul semn de primăvară.
Chiar înainte de ieşirea ghioceilor apăreau mieii,
Cine-i găsea dimineaţa primul, avea dreptul să spună că sunt ai lui,
Şi nu te lăsa să te uiţi la ei, ca să nu-i deochi.
Îi aduceam în braţe în casă la căldurică,
Unde rămâneau până se dezmeticeau bine şi, cu rugăminţi, chiar mai târziu
Când începeau, îmblânziţi, să se joace, sărind după noi în pat.
Eu săream primul, ca mai mare şi mai deştept,
Al doilea - Ionică,
Ultimul, zdup, mielul.
Fiecare rămânea pe locul lui, fix, să se poată constata care-a sărit
Mai departe.
Mielul dădea să pască florile din căpătâie şi perini.
Săriturile erau reluate, făceam progrese în pat
Sărind tot mai aproape de perete.

Se umplea odaia de praf, ca pe linie, când trece o sarabalie întreagă.
Apărea mama îmbujorată de ger, de la tocat lemne,
Ce e aici, mă, măgarilor, vă puneţi mintea cu dobitocul?
Şi jap! câte una, două, câte apuca
Până reuşeam să ne băgăm repede sub pat.
Mielul era scutit de bătaie, ba chiar mângâiat, dar ne pomeneam cu el după noi,
Găsindu-ne foarte jigniţi, printre opinci vechi.

Hai cu oile-napoi la munte, spunea Ion,
Nu e bine la şes; ia, mă, şi cojoacele... Bâr-Bâr!
Pe sub pat ni se părea că înaintăm, mândri,
În negura munţilor.

DE-A-NBOUL

Vitele nu ştiu să se joace de-a-n boul,
Ce păcat, ele n-au atins nivelul nostru,
Al celor care avem oi în păzeală.
Ne strângem pe matca Delniţei sau pe Stava, băieţi şi fete,
Toată ceata, fiecare cu ciomagul în mână.
Cine nu ştie să joace de-a-n boul, să stea deoparte
Şi să facă zâmbri.
Dar nimeni nu se lasă, toţi dau de-a azvârlitelea cu bâzdoaca ageră
Care sare până departe, făcând tumbe.

Numai vreo doi-trei, prea mici şi fără muşchi la
Mână, dacă-i ciupeşti dai de osul subţire, ca la miei,
Caută ciuciuliţi prin pădure, pe sub frunze uscate:
Cică peste tot pe unde-a fost demult potopul ar fi rămas ouă de raţă!
Nimeni nu mai e atent să nu intre boii în turme
Şi să ia berbecul în coarne,
Dinspre partea lupului suntem liniştiţi, abia săptămâna trecută
A luat o oaie de grumaz şi a mânat-o cu coada în codru: n-are obraz să mai vină aşa repede!
Şi la urmă, toţi câinii care au fost bătuţi atunci pentru neatenţie
Stau acum cu ochii în patru, nu mai prind muşte.
Vacile au ugerele unse cu balegă şi viţeii prostiţi
printre picioarele lor,
Parcă aud laptele izvorând,
Apucă şi ei papagaliceşte câte un fir de iarbă şi se împiedică la mestecat,
Iarba e bună, bineînţeles, dar nu ca ţâţa.
Boii cei mari s-au bătut în coarne cu mare tămbălau şi îndemn dintr-o parte în alta,
S-au scrijelit, şi-au luat
Frica şi-acum îşi ling rănile, ori boncălăiesc, râcâind cu copita şi-aruncându-şi ţărână în spinare.
Caprele cu salbe de mărgele la gât dau să se urce în frasini.
Una face echilibristică pe cumpăna fântânii în care s-a înecat
Anul trecut o fată de măritat. Capra poate-o vede,

Că din când în când, sufletul iese la suprafaţă să respire.

Vâjâie ciomegele ca zbârnâitoarele de la zmeie,
Momentul emoţionant e când, după fiecare aruncătură, toţi se reped
Să vadă rezultatul.
Cinematograful nu există pe la noi, poate prin copaci s-o fi arătând ceva, vreo stafie.
Taţii şi fraţii mai mari sunt pe front, despre unii s-aude c-ar fi murit,
Aproape în fiecare dimineaţă altă femeie împarte colivă cu bomboane moi din cauza lacrimilor.
Ne lăsăm prinşi de frumuseţea jocului,
Care ne fură ca şi poveştile.
S-aud ghinzile şi colţanii căzând din stejarii care au sub coajă sute de cercuri,
Unii sunt mai groşi decât fântâna şi rădăcinile lor or fi la fel de adânci.
Umbra pădurii ne-nvăluie.

BUDUROI

Beam apă din gâldanul cu broaşte,
Izvorul susura printre frunze moarte,
Brotăceii plecaţi prin iarbă îşi umpleau guşile cu verdeaţă.
Eu mă aplecam pe brânci, la buza buduroiului,
Şi ţinându-mă cu amândouă mâinile de marginile de lemn putred,
Sorbeam apa rece, venită pe sub pământ cu crenguţe de brad de la munte,
Întâi suflam broaştele, pe care, oricât de spălate, nu le sufeream prea aproape.
Se făcea un cerc limpede în jurul gurii,
Broaştele se uitau la mine speriate,
Cum le sorbeam apa,
Mie-mi era teamă să nu vină peste mine.
Cum stăm, mort de sete, cu muşchii încordaţi de efortul de-a nu
Cădea cu capul în imaginea mea de copil cu oile,
Mi se bulbucau ochii.
O clipă ochii bulbucaţi ni se întâlneau.

CENUŞĂ

Punea cenuşă în pod să nu plouă.
Toată iarna tot urdina în pod cu cârpătorul cu cenuşă,
Era stratul aşa.
Era mai lesne de suit prin acoperiş,
Că doar punea un picior pe ulucă, după aia ălălalt
Pe un căprior şi se pomenea în pod.
Acoperişul era spart rău, puteai să intri pe unde pofteai.
- La dumneata nu plouă-n casă?
- Nu plouă, cumnată, c-am pus cenuşă.

Din zestrea ei mai avea şase bani de aur,
Galbeni, cum se puneau atunci la ureche, trei la una,
Trei la ailaltă, ca să nu-ţi atârne capul mai greu într-o parte.
Şi-i păstra, îi pusese bine, îi cususe în brâu.
Mai târziu când i s-au mărit copiii, ăi trei băieţi,
În loc să dreagă casa, s-au luat de tabac.
Ilie a pândit-o într-o seară până s-a descins
I-a luat galbenii şi i-a schimbat pe tutun.
Stăteau toţi trei şi fumau,
Se umpluse casa de fum, şi femeia plângea, îi blestema să-nceapă o ploaie
Să treacă prin cenuşă
Şi să-i înece-n casă.
Ei râdeau şi se-necau de fum.

MINUNEA

Lui Lungu i s-a arătat Dumnezeu azi-noapte,
A avut el o vedenie de-asta, nemaipomenită, *ieşită din comună,*
Care-a-ntors tot satul cu curu-n sus,
Că din Prejoi de la deal de la Pazu şi până la Nătărău la vale
Toţi se-nchină, nu mai prididesc cu-nchinatul,
Au făcut scurtă la mână.

Ieşise pe-afară, că-i pierise somnul,
Era aşa cum încercase să doarmă,
În izmene, desculţ. Îşi zice: „Ia, să mă uit pe la vitele
Alea!
Dacă le-aud cum rumegă, asta mă face-ntotdeauna să picotesc",
Şi-odată, fâş! foşnea ceva în pătuiag.
Când se uită în sus - Dumnezeu!
Sta aşa în capul oaselor.

L-a întrebat: „Ce mai faci?"
Şi asta fusese totul.
Lumea voia lămuriri.
Bunăoară: - Şi zi, aşa, îl văzuşi?
- Îl văzui. - Păi, cum? - Păi, aşa.
Fiecare îl punea să povestească de la-nceput, cum a devenit
Minunea,
Să priceapă tâlcul. Era şi prima minune pe comuna Bulzeşti,
„Acum s-or ţine lanţ", zicea Sandu lui Chioveanu,
Că noi, de când ne ştim, n-am văzut decât pe dracul.
- Scuipă, mă, în sân, nu pomeni numele necuratului, daţi-vă la
O parte, ho,
Lăsaţi omul să răsufle.
- Şi cum fu, mă, cum fu îmbrăcat?
„Hă, ce-l doare pe ăsta, ce ţoale are!"
„Era în razele ale bune ori alea de purtare?"
Şi, către ceilalţi: - Staţi aşa, să-l prindem cu fofârlica.
„Pe mine m-o fi vorbit Dumnezeu de bine,
Că toată noaptea sughiţai", adăuga sceptic Spânu.
Nea Lungu relata cazul cu rumegatul vitelor - spunea
C-a auzit foşnind în pătuiag,

„Mă, ce să fie ?"
Şi când s-a uitat el în sus, minune mare: Dumnezeu.
L-a întrebat: „Ce mai faci?"
- Tu l-ai întrebat - ori el pe tine, ai?
Aici ceva nu era limpede în minune.
Vă-nchipuiţi că n-ar fi fost tot aia.

Săteanul, buimăcit, spunea că el, bineînţeles, se pomenise îngânând,
Pentru că nu se aştepta la una ca asta,
L-a luat arătarea prea repede, atât l-a tăiat capul să-ntrebe
La momentul *oportunist* (prindea şi el câte un cuvânt din zbor şi se căznea să-l brodească),
Dar tot Lungu susţinea şi altminterea, adică Dumnezeu
Îl întrebase,
Blând şi aşezat de-acolo din pătuiag, parcă-ar fi fost pe tronul Lui de aur,
Că sclipea totul în jur. Îi era chiar teamă să nu dea foc
La ceva, cu strălucirea-i,
Se mai alege si cu casa arsă.
Zice: "Ce mai faci?"
- Şi tu ce-ai răspuns, mormolocule, ţipa una, care nu reuşea
Să se-apropie mai în faţă, poate Veta lui Iedu.
Trebuia să-i spui că n-avem de niciunele.
Uu-u! că n-am fost eu.
Ştiam ce să zic!
Ieri mi s-a umflat boul - aşa degeaba - şi-a pleznit. Bărbatul
Mi-a pleznit pe front - copiii o să-i fac slugi.
Ala din pătuiag ştie toate astea?
Tu, dacă ţi s-a arătat, de ce-ai stat ca Mutu Ioncicăi?
O fi venit să afle, să-i fi spus tot, dar auzi tu: tot.
- Păi, eu l-am întrebat... adică... m-a întrebat...

Lăsaţi-l, oameni buni, în pace, nu vedeţi că s-a prostit, e zăltat,
L-a pocit azi-noapte, o fi rămas şi cu gura moale.
- Ia fă, mă, gura aşa.
- Semăna c-un sfânt, spune omul pe gânduri.
Plutea pe un tron de foc... şi zbârr peste case... dând din
Bărbie... Eu nu ştiu acum... ce-o să se întâmple cu mine ?
Dar simt o-mpăcare mare.

Lungu era un om la locul lui,
Nu-i plăcea să se amestece în nimic, un timid, şi deodată se
Pomenise luat pe sus, înconjurat de toţi, toţi se uitau în gura
Lui, ce să le spuie?
Măria Bălii se apropie, c-un scăunel: „Na sfinţia ta, predică-te!"
- Ce face?
- Suie-te aici, să te vadă tot satul şi predică! Spune-le
-Hoţilor ăstora să se lase de rele.
- Care hoţi ?
- Nouă, la toţi, nu vezi că nu se mai poate trăi, suntem nişte
Păcătoşi!
A venit vremea de-apoi, mă, ori ne pocăim, ori... Hai, ce mă
Laşi colea pe mine?
Dumneata se cheamă de-acum că eşti sfânt, te-a ales pe
dumneata
Hai, pune-te aici, închinaţi-vă oameni buni!

Măria Bălii cădea-n genunchi, făcea mătănii, dar sfântul
Sta-ncurcat rău...
S-a suit pe scăunelul care se hâţâna, s-a dat jos, s-a mai
Suit o dată, îl trecuse năduşeala,
S-a proptit bine pe picioarele răşchirate şi-a zis:
E-ei!,
Azvârlind mâinile-n lături.
După aia s-a dat jos.

Lumea s-a-mprăştiat. Ţaţa Măria şi-a luat scaunul şi
Lungu, rămas singur, a mai spus o dată: E-ei!
După aia - ce l-o fi apucat? - că odată s-a schimbat la faţă,
A prins un fel de transparenţă,
Dar rău de tot,
Că a intrat într-un sac rupt,
Şi-a pus o coroană de mărăcini de roşcov în jurul gâtului
Şi-a plecat să propovăduiască în pustiu.

A ajuns aşa, înotând prin pustiu, şi certând omenirea
Până aproape de Caracal.

PISCUL CU BOJII

Fugind după curci, mi-am dat seama
Cât de hurducat e globul pământesc,
Măcar că umblă zvonul c-ar fi rotund, aşa, luat la grămadă.

Treceam Mătăsoaia, dam în Vâlceaua lui Niţă,
Răzbeam în Poiana Popii,
Coboram coasta în Vâlceaua cu Izvorul,
Suiam iar printre stejari bătrâni, dând cu piciorul
În ciuperci,
Mănătărci otrăvite
Şi pălăria şarpelui. Răscoleam frunzele,
Intram prin tufişuri,
Scuturam tufele şi mărăcinii, poate nimerim peste vreun
Cuib de turturică.
Când ieşeam în Piscul cu Bojii,
Ni se lumina de-atâta lărgime.

Numele vine ori de la boji, ori de la Dumnezeu,
Dracu ştie, cum ne-a
Lămurit Moşu Pătru.
Boji, în orice caz, pe vremea aia mai erau,
Dumnezeu - nu se vedea dar îl simţeau puii -
Aici ar fi fost o mănăstire ţinută de călugări greci de la
Pera şi locul
Se numea pe-atunci Pera Boji, şi-ntr-o seară când erau
Călugării
La rugăciune, vin ai noştri, îi închid pe dinafară,
Le dau foc, de ardeau ăia ca
Dracii-n cazane, fiindcă le luaseră pământul la oameni,
Îl trecuseră pe-a mănăstirii şi oamenii au tot întrebat:
„Cu ce drept, cu ce drept ne luaţi voi pământul?"
Până odată li s-a pus un năduf la inimă,
Şi-au venit cu jeregai şi cu şomoiagul aprins.
În câteva ceasuri a rămas cenuşa,
Cum s-ar zice, s-a ales praful. Cică ardeau înăuntru,
Se-nchinau şi blestemau.
Sătenii blestemau şi ei pe dinafară, să se mai răcorească.

Nu puteam să discut cu curcile chestiile astea
Şi nici cu Ilie, care nu credea pe ce nu putea
Să pună el mâna, să pipăie şi să strice.
Puii de curcă dădeau iama în greieri,
Călugăriţe, păianjeni, fluturi, tot felul de gogoşi,
Le luau în cioc, le studiau
Ori le-nghiţeau dintr-o dată.
După piuit ştiam că se bucură de viaţă.
Cei de găină, mai tăfălogi, cam rămâneau în urmă,
Curcile ale bătrâne întorceau capul după ei: „Mă, mă, mă!"

Ferească Dumnezeu să fi apărut vulpea,
Erau în stare
Să sară pe ea s-o sfâşie, s-o facă bucăţele.
Acum, ca să vorbim drept, nu ştiu cât ar fi sfâşiat-o ele,
Dar ne plăcea să le credem foarte viteze, ca pajurile din
Poveste.
- Mă Ilie, îl întrebam pe Ilie al Vetii, primul prieten la
Cataramă.
Coleg de gâşte şi-aşa mai departe,
Până la vaci,
Tu ai văzut vreo vulpe omorâtă de curcă?
Că tu eşti mai mare c-un an, ştii mai multe.
Începea ploaia.Trăznetele trânteau uşile
Încă nefăcute din copacii seculari.
Puii cu sclipiri de spaimă în ochii mici
Alergau spre mamă, bombardaţi de mărgele.
Curcile încremeneau deodată ca Maica Domnului pe icoană
Şi-i primeau sub pene, ca-ntr-o scorbură caldă,
Sub coverca de frunze o aripă mare şi bună simţeam deasupra
noastră.

LUMEA ALBĂ

Ieşirea în lume este la poartă, duminica,
Aici curg veştile ca pe câmpul de luptă,
Afli ce-a mai făcut lupul şi ce-a visat
Ţaţa Anica.
- Uliuliu, străfigai! zice Gaga Riţa,
Care strănută tare.
- Noroc, cumnată!
Muierile îşi aduc scăunelul, ori ne trimit
Pe noi după el,
Unele şi-au pus oamenii de le-au făcut *pat* la poarta
E un fel de bancă, dar nu ştiu de ce i se spune pat,
Cele mai în vârstă stau chiar jos - se aşează: hopa!
Dă-te, fa, mai încolo, că bine mai e şi pe pământ,
Că parcă în groapă nu stai tot pe jos?
Şi împopoţonată cu ţoalele ale mai bune!

Bărbaţii şed pe lângă uluci, fumează, dau să se
Caţăre pe pod
Dar e văruit, ochii tuturor sunt pe drum:
Cine mai trece la deal, la vale? Te pomeneşti
Că apare şi vreo nuntă, de vin ăia-ntâi cu
Plosca şi dau şi la copii.
Cei de pe linie sunt primeniţi cu cămăşi cu ciucuri,
Chiar dacă merg cu boii la potcovit, si au
Buzunarele pline de caiele,
Nu le mai atârnă brâul,
Dau bună ziua de departe şi au timp să schimbe
Şi două, trei vorbe.
Li se descoperă numai părţile bune
Şi îmi apar într-o lumină nemaipomenită, lăptoasă,
Parcă toţi ar fi ctitori de fântâni cu cumpănă.
Mă, ăia de vă suirăţi pe pod, se aude o voce slabă
Din casă,
Daţi-vă, gagă, mai la o parte, nu-mi staţi în zare,
Să mai văd şi eu lumea albă.

E vreo babă căzută rău, care măcar că nu se mai poate

Urni din pat
Dar pe geam s-ar uita, printre dreve, cu ochii aproape
Stinşi.
- Asta ce-o mai fi vrând să vadă, săraca?
I-o fi moartea sub pat, odată îi face „bau"...
- Ei, mă, vrea să se mai uite şi ea la lume, că e
Duminică
Şi să mai vadă şi ea lumea.

CASA LELIŢEI

Casa Leliţei era o bujdulă veche, de pe vremuri,
De bârne, cu o uşă grea dintr-un singur lemn
Cioplit, abia se deschidea,
Te aplecai când intrai în casa cu focul,
Că pragul de sus era cam jos.
Era parcă mai simplu de intrat
Direct din pod.
Noi, copiii, ne urcam pe ulucă
Şi de-acolo ne strecuram pe sub straşină.
Podul era plin de străchini puse
Pe unde ploua prin acoperiş,
Întorceam străchinile cu fundu-n sus.
După aia înfundam cu cârpe şi urloiul sobei
Şi când făcea focul, ieşea fumul buşneag din ogeac,
Nu te vedeai, te loveai cu capul de corlată.
- Oho, se văita Leliţa, plecând prin odăi,
Mai stau şi eu o ţâră pe la voi,
Că nu se mai poate trăi, fato, în cojmelia aia,
Ori plouă peste mine în cergă,
Parcă vine ududoiul,
Ori iese fumul buşneag.

TATA

Aveam vreo trei ani,
Stăteam în curte şi mă jucam cu nişte surcele
Şi Rujan, care se învăţase să-mpungă,
Nu ştiu cum scapă de unde era legat
Şi vine la mine, mă ia în sus şi mă pomenesc zburând
Noroc că m-a luat între coarne, nu m-a înţepat, nu nimic,
Eu căzusem în picioare şi râdeam, că-mi plăcuse
Cum mă lansase în aer.
Boul venea iar spre mine şi-atunci a apărut tata,
S-a răstit la el şi-a-nceput să-l bată cu un resteu.

Aşa mi-a rămas în minte tata, mânios,
Bătând o vită care era să-i omoare copilul.
Eu stăteam şi mă uitam la omul acela înalt, cu mustaţă,
Care sărise să mă apere. Încă mai râdeam,
Dar tata era supărat tare, şi pedepsea straşnic vita nărăvaşă.
De felul lui se zice că era foarte blând, visător,
Seara se suia pe o plastă de fân şi se uita la stele.
Scria şi poezii.

Pe una a publicat-o, încrustând-o cu briceagul
Pe o plută tânără pe Dobreţ,
Singura lui tipăritură în timpul vieţii,
Care a tot crescut cu copacul
Şi a avut mare influenţă asupra mea.

Asta este însă imaginea care mi-a rămas,
La scurt timp a-nceput să-l doară un picior
Şi-n trei zile a şi murit,
De-a rămas toată lumea trăznită, jumătate din sat a mers în urma lui
La-nmormântare...
Parcă-mi mai amintesc cum aruncau nişte bani pe la poduri,
Când trecea carul, mergând încet şi lumea jelindu-se în urmă.

BABA

Spăla clanţa uşii după fiecare musafir,
La urmă dădea şi peşchirul printr-o apă, două,
Şi-l zvânta în mână, la soare, în fundul curţii,
Să nu-l spurce microbii de pe gard,
Unde avea numai oale puse în pari, cu gura-n jos.

Stătea dreaptă, înaltă şi serioasă,
Cu mâinile-ntinse cât era peşchirul de lung,
Care, uscându-se, începea să se umfle de vânt.
Asta iar se pregăteşte să zboare,
Acuşi o s-o vedem peste case.
Se duce să măture raiul.

Era mare ceartă în casă dacă noi copiii
Ne apropiam prea mult de patul ei, după sobă,
Că zicea că-l pângărim,
Noi ne feream cât puteam, dar din şase câţi eram
Unul tot mai scăpa mâna pe piciorul patului,
Baba da fuga cu apă clocotită şi spăla bine locul,
„Tu îi înveţi", bombănea către mama.

Numai de tata îi părea rău
Şi de când a murit, se ducea în fundul grădinii,
Sta aşa tristă ori se jelea: „Fănică, Fănică, murişi nevecuit".
Dacă ne apropiam vreunul, odată tăcea.

Dormea cu picioarele scoase din pat încolo,
Aşa drepte, afară din cergă, ca dintr-un tron prea scurt.
Când pleca pe la fie-sa Riţa,
Desfăcea patul şi chitea blanele.
Le lua câte una şi le făcea grămadă.
Că ea pe scânduri dormea, nu voia să pună saltea,
Zicea că salteaua n-o odihneşte.
Cerga, velinţa, tot aşa le chitea pe lacră.
Când venea, le lua la spălat.
Blanele patului le usca rezemate de gard.
Apa n-o aducea de la prima fântână, ci ehe,

Se ducea peste şapte, opt fântâni încolo, care aveau cumpănă,
Până ajungea la cişmele.
Nu suferea fântânile stătătoare, de teama să nu fi luat
Apă înaintea ei de-acolo de-i necununaţi, nişte pângănii, cum le zicea.

La cişmele apa se primenea încontinuu...
Venea de la o poştă cu oala mare de apă,
Aşa pe podul palmei, parcă era o sfântă.
Dacă se-ntâlnea cu popa, cu vreun om necununat, ori vedea
Vreun os, vărsa apa-n curte să n-o vadă lumea
Şi se-ntorcea să ia alta. Aşa o ţinea toată ziua.
Când spăla cămăşile, începea de lunea şi până vineri le tot
Linciurea.
Le punea seara iar în albie, dimineaţa
Iar le punea la spălat. Şi era cu gândul numai acolo.
Când să ia varză din beci,
Întâi se spăla bine cu apă caldă, în casă,
La urmă mai lua şi-ntr-o cană să se spele acolo
Înainte de-a umbla-n putină, fiindcă pusese mâna pe clanţă.
Toate certurile în casă începeau de-aici, că le cerea la toţi
Să facă la fel.

În tinereţe fusese o frumuseţe de femeie,
Cu pielea albă, roză, înaltă şi subţire,
Cu ochii mici, negri.
Se-mbolnăvise când au făcut casa, că gătea singură pentru
Oameni, în curte în soarele ăla, pe lângă foc,
Şi-ncepuse s-o doară capul rău de tot,
La urmă odată i s-a zbârcit fruntea,
Şi cam surzise
Şi din asta rămăsese ea cu durerea spălatului.
O durea dacă ceva nu era spălat din şapte ape, de la şapte
fântâni
Iar nora în loc s-o înţeleagă, i-a umplut casa de copii.
Săreau toţi în toate părţile,
Acum nici un lucru nu mai stătea la locul lui.
Când făcea noru-sa colivă, zicea că să i-o spele din
Patruzeci şi patru de ape şi îi comanda: apă de la cişmea.

PĂLĂRIE

Pălăria mea a ajuns în casă,
Niciodată nu credeam
C-o să fiu aşa de important
Să am pălărie în cap.

Când eram mic, fratele mai mare
Ne cam bătea - şi avea pălărie
Care îl dezvinovăţea
Şi umplea casa.

SPÂNZURATUL

Mitrele, de câte ori se certa cu muierea,
Îşi lua betele să se spânzure la sălcii, în vale;
Să vadă şi că, fir-ar a relelor,
Ce-nsemna el în casa asta, na!

Săriţi lume, ţipa Leana. Nea Dumitre, Nea Ioane,
Duceţi-vă, daţi fuga-n vale după ăl nebun.
Ţicu, Bag' Samă, Cazaca, Mitrănoaia, tot cătunul
Se strângea la panoramă.

Mitrele mergea înainte, considerându-se de pe
Acum mort,
Vedea negru-naintea ochilor şi-aştepta să sune
Goarna de apoi
Pe podul lui Giurcă.

Spânzurătorile lui, fiind mai dese în anii de secetă
Şi sărăcie,
Îndulceau întrucâtva atmosfera,
Adică n-o fi nici dracul chiar aşa de negru,
Nu moare omul cu una cu două nici de foame, nici de
Nimic,
Nu vă uitaţi la Mitrele?!
Ajunsese să fie dat exemplu de longevitate.

Lega betele înflorate, ţesute cu drag de muiere, asta
El o uita întotdeauna,
Trebuia să-i aducă ea aminte, cu târnul,
Le înnoda de-o creangă, scuipa spre Leana şi-şi
Băga capu-n ştreang.
Când îşi da drumul, altul, suit din timp în salcie,
Jap! cu securea, tăia ori creanga ori betele,
Spânzuratul buf, jos,
Leana venea repede cu găleata cu apă rece de la
Fântână şi turna pe el, să-nvie.
Conta cât era de mort: alteori numai îi dădea de băut din cauc.

Să-l mai fi lăsat o ţâră s-atârne, se vaită vreuna,
Să fi apucat măcar să scoată limba, venirăm degeaba,
Mi-o fi dat
Şi laptele-n foc.

Omul lui Dumnezeu, îl încuraja Ţicu pe Mitrele, care
Se arăta mahmur ca Lazăr după înviere, nu ştia ce
Atitudine să ia,
Îi era ruşine şi necaz, toţi ne mai certăm cu muierile,
Alaltăieri eu nu i-am aruncat alei mele masa-n bătătură?
Nu mi-a făcut mâncare bună; am luat masa de margini,
Cu tot de pe ea
Şi-am dat-o zdup! peste prispă.
Dar de ce să mă omor? Mai bine o fac vânătă, cu mine
Să nu se pună!
Femeii nu trebuie să-i verşi laptele-n păsat.

- Ăsta cu spânzuratul lui a ciuntit toate sălciile -
Râdea cineva
Hă, hă!
- Oricum, de murit în pat n-o să moară.

Lumea vorbea tare, unii îl căinau pe bietul creştin;
„Cine ştie ce-o fi în casa lui, de-ajunge el până-acolo."
„Da din ce vă luarăţi, fa?" - întreba Veta.
„Lasă, ce să mai... hai acasă, omule!"

Mitrele se ştergea de paie şi pleca bombănind pe
Coastă-n deal,
Leana venea în urmă cu vadra-n cap.
Noi, copiii, rămâneam ultimii la sălcii.
Ne-ar fi plăcut să vedem un om spânzurat şi să ne speriem.
Unii abia aşteptau să se facă mari şi să-şi pună ştreangul
De gât,
Ca să se strângă lumea, să-i vadă şi ei să facă pe grozavii,
Morţi, cu ochii beliţi.
Cine spunea asta acasă, se pomenea cu palma peste gură:
- Mă zăltatule, tu ştii ce lozăşti?
I-auzi, ăştia altceva mai bun n-au învăţat de la ăi
Mari.

FUSUL

Moara noastră din sat era renumită,
Păcănea tare, de ziceai: Doamne, ce e asta?
Veneau la ea care din multe sate vecine - unde mi se pare că
Nici nu erau mori - şi aşteptau la rând.
Oamenii plini de făină urdinau de colo-colo, cu saci în spinare,
Le pârâiau betele,
Îi urcau pe scară sus, la coş,
Femeile cu basmalele albe, cu părul văruit, ieşit de sub batice,
Tot dădeau cu lopata în lada unde curgea, cald, mălaiul.
Toţi vorbeau tare, se spuneau glume al căror sfârşit nu se auzea
Din cauza zuruitului pietrelor ori al motorului, dar lumea râdea
Ca şi când ar fi auzit totul.
- De ce râd ăştia? întrebam enervat, ce-au găsit de rânjesc?
- Taci, mă, că aşa e la moară.
Mă ţineam de fusta mamei, înspăimântat să nu mă pierd în
Furnicarul acela industrial,
Şi când mama trebuia să umble mai repede, după saci
Îmi lua frumuşel mâna şi mi-o punea pe altă fustă şi-i făcea
Semn femeii să aibă ea grijă,
Iar eu, căscat, cu ochii la roţi, la mălaiul care susura ca
Izvorul, la
Cântarul gemând când se aruncau pe el sacii,
Nu observam schimbarea, stăteam cuminte şi fără grijă.

Odată însă, nu ştiu ce impresie voiam să-i comunic, şi
Când mă uit în sus, văd altă bluză,
Altă basma,
Alt chip, o urâtă, o magaoaie - parc-aş fi văzut moartea, aşa
M-am speriat.
- Mamă! am ţipat.
- Vine acuşica, mi-a zis femeia cea urâtă, avea şi-un neg
Pe nas, stai binişor.
- Mamă, mamă!
Ţipam ca din gură de şarpe, până când m-a dus la
Ea, sus pe scări. Se pregătea să toarne în coş.
„Ce-o să se facă el când o fi mare?"
- Mă pierduşi, ai? a râs;

Stai pe săcoteiul ăla, că eu am
Niţică treabă.
Atunci s-a auzit ţipătul. Şi la urmă învălmăşeală
Mare jos,
Morăreasa, care era o femeie tânără şi frumoasă
Fusese trasă pe roată,
Baticul i s-a înfăşurat pe fusul motorului şi-a tras-o şi pe
Ea de păr,
Şi toată s-a înfăşurat ca o jurebie pe fus, şi-a fost
Făcută zob.
Până să oprească morarul motorul, ea era împrăştiată în toată
Moara; alunecai pe creieri.
Lumea a aruncat mălaiul şi făina aia.
Moara a rămas aproape goală o vreme şi noaptea se zicea că
vine
Stafia muierii,
Care, luată prea repede, nu şi-a dat seama cum s-a-ntâmplat
Şi vine să cerceteze cazul.
Ce să mai cercetezi, omul trebuie să moară de ceva când moare,
Că aşa degeaba...
După aia iar au început să scârţâie carele
La deal, mama a luat curăţătoarea să pregătească şi ea o baniţă
De boabe
Dar cine mai îndrăznea să-i zică să mă ia cu ea?
Păcănitul morii pe care-l auzeam de pe Seci
Mă făcea să rămân gânditor printre oi.

COPĂCEANCA

O dată am văzut-o pe Copăceanca, ruda noastră de la Boghea -
Satul vecin,
Ne era rudă, după tata cred,
Şi-ntr-o duminică, spre prânz, se uită mama pe vale şi zice:
Aoleu, aia n-o fi Copăceanca? Ba că ea e! Uitaţi-vă că e
Cât o prăjină.
Sări, Lisandrie, de mătură prispa, ne vin rudele.
Tu, Marine, ia târnul ăla şi dă prin curte,
Dar cu grijă, nu-mi ridica tot praful în slăvi,
Ionică, tocaşi la raţe ? - c-or să vină peste noi ca tătarii,
N-auzim ce e pe la Boghea.

Pe la ulmii noştri, înota în fân o femeie înaltă,
Pe cap avea o văşcălie de floarea-soarelui, mare, o ducea ca
Pe-o baniţă.
Şi-n mână ţinea de coadă un dovleac alb.
- Mai venişi pe la rude ? - a întâmpinat-o mama veselă.
- Da' câinele e legat?
- Mergi fără grijă, nu mai avem, că i-a dat o cheftea un
Vrăjmătos, de l-a otrăvit, cât s-a mai chinuit...
(„Mânca-l-ar fript pe lumea ailaltă" - sare Ionică,
„Taci, mă, din gură!") ... Şi-am rămas cu curtea pustie, o să
Vină hoţii să ne ridice totul.

- Copiii dumitale se deoache? Ptiu, ptiu! Că mari s-au făcut.
- Nu se deoache, gagă, că trebuie să ai timp şi pentru
Deocheat şi noi o ţinem într-un iureş.
Copăceanca a zâmbit. Fusese femeie frumoasă la vremea ei,
Se purta curat, îmbrăcată ca de demult, cu peşchir de borangic
Pe tâmple, purta fustă lungă, semăna puţin cu sora tatei, Riţa.
Acum e gata şi masa, zice mama de la vatră, na! că mă lovii cu
Capul de corlată, dar stai, cumnată!
Mă, îi dederăţi şi voi cumnatei un scaun? Pe-l bun, că degeaba
Avem maistor în casă, toate scaunele se zgâcină.
Uite, pune-te colea.
Ţi-or fi oasele frânte de drum. E departe rău.
Eu până

La Dobreţ şi nu mai pot de tălpi.
- Nu, că venii de drag, spune Copăceanca, porumbu-i mare peste
Tot.
Mergi, mergi şi tot pădure de coceni.
- Da' de lup nu-ţi fu urât?
- Nu se dă el la om.
- Ei, da' pe-al lui Graure nu era să-l mănânce anul trecut?

Stăteam toţi în prispă şi nu prea aveam ce să vorbim cu ruda
Asta străină.
Copăceanca pusese văşcălia de floarea-soarelui la mijloc şi
Ciuguleam toţi, strângând cojile în mână, că prispa fusese
Măturată şi era măturat şi în curte.
Ionică dăduse să scuipe peste pridvor, se suise pe-un scaun că
Nu ajungea şi-l trăsesem de mânecă, nu se cădea
De faţă cu musafirii.
- Dovleacul o să fie bun la iarnă. După ce tragi turta din foc
Bagi dovletele,
Se coace până dimineaţa şi când vă sculaţi, îl aveţi cald.

„Asta o fi crezând că murim de foame", a înghiontit-o Lisandria
Pe mama, la vatră.
„N-a avut şi ea ce să vă aducă, e săracă, fă, a zis să nu vina
Cu mâna goală."
Şi râzând: „Când a mai venit o dată a adus un tâlv şi
Două drugi de sămânţă, de râdea şi
Fănică, taică-tu, uite cu ce
Plocon vine asta?!"

Dovleacul îl pusese Copăceanca pe pridvor, să-l vedem mai bine.
Era mare, falnic, destul de copt, coaja subţire, parcă ar fi
Fost crescut la oraş.
Lisandria s-a dat pe lângă el şi i-a făcut vânt cu cotul peste
Prispă.
- Aoleu, căzu?
Se spărsese, că era pridvorul înalt. Porcul şi tăbărâse pe el
Ca Napoleon.
- Avea zale bune, de sămânţă... acum, ei! a oftat femeia amărâtă.
Şi ce mai e pe la Boghea, a plouat? zice mama ca să schimbe
Vorba.

Lisandrie, du-te tu-n beci de ia nişte ţuică, hai că e gata
Masa.
Adu şi murături. Da' ardeii să nu-i iei, că nu s-au făcut.

Ce-o fi adus-o pe femeia asta peste dealuri, cu floarea-soarelui
În cap, şi cu dovleacul în mână?
Parcă-mi era şi milă.
Când treceai dintr-un sat într-altul era ca şi când te duceai
În străinătate.
Puţini rămâneau să se căpătuiasca prin alte sate, că nu le
Pria clima.
Mă uitam la musafirul nostru ca la cineva dintr-o altă lume.

DEZMOŞTENIT

Ţaţa Manda nu râdea, nu glumea. Mereu îngrijorată şi prăpăstioasă.
Zicea: „Fusei pe la amărâtele alea de locuri, la Bocşă.
Fată, nu e nimic, pământul - negru! O să murim de foame".
- Fugi de-acolo, Ţaţă Mandă, sărea Marioara, nu fusei şi eu alaltăieri ?
Nu te vezi din porumbi, niciodată n-au crescut aşa de mari, te Mănâncă şi lupii în ei.
- O să murim de foame, repeta jalnic mătuşa noastră.

Învăţasem şi eu să-njug boii, care erau blânzi. Dacă aveai
Forţa să ţii jugul, veneau şi băgau singuri grumazul.
Umblam cu carul, fudul, în faţă, cu picioarele atârnate în jos
Şi cu nuiaua în mână.
Ba chiar fusesem cu Ionică, de-am întors o mirişte în Piscul cu Bojii.
Ţaţa Manda a mirosit avansarea mea la coarnele plugului.
A dat târcoale vreo trei zile pe la noi,
După aia, nu ştiu ce-a vorbit cu mama, că vin amândouă la mine.
- Marine, i-auzi ce zice Ţaţa Manda, spune mama dulce,
Nu te duci tu mâine
Să-i întorci şi locul ăla al ei pe Poiana Popii?
- Nu, am răspuns eu sec, ca un om mare.
- Îl umplu buruienile, măi băiete, s-a văietat femeia.
La primăvară, dacă pun porumbi cu parul, n-o să se facă nimic,
O să murim de foame.
- E pământul gras, merge plugul singur, tu doar te faci că ţii
De coarne, adăugă mama,
Te mai şi înveţi să ari cu prilejul ăsta.
Ei, dac-ar fi greu, înţelenit, nu te-aş trimite eu.
- Când?
- Mâine, a răspuns Ţaţa Manda, mâine până nu-l năpădesc buruienile,
Că e-ntors şi la deal şi la vale şi numai al meu a rămas aşa.
- Bine, m-oi duce.
Mama era bucuroasă. Seara mi-a spus că-i pare rău şi de „Amărâta" aia de la vale.

E şi ea singură, şi pământul ăla cui o să rămână? Nouă.
S-o ajutăm şi pe ea, „...c-a fost cu minte, mă, putea să-l vândă
Pe tot şi nu vă lăsa o palmă. Îşi lua bulendre".
Apoi către mine: Hai culcă-te! Că mâine
Te scoli devreme.

A doua zi eram pe cobile, coboram pe la fântână la vale.
Am avut ghinion de dimineaţă.
Dând boii la apă, când să-i înjug, pe cel de hăis l-am pus de cea.
Stăteau amândoi proţăpiţi şi nu vroiau să se urnească.
A sărit
Un om
Nimerit pe-acolo,
I-am schimbat şi le-am dat direcţia.

Răsărise soarele şi sclipea pe fierul plugului
Şi pe potcoave - eu mă trăgeam pe cobile.
Ţaţa Manda era pe loc, să-mi arate mejdina.
Numai la brăzdat mi-a ajutat, după aia s-a dus,
Că are o ulcică pe foc.
Pe la prânz m-a apucat un soi de lehamite,
„Dacă rămân şi termin locul ăsta - mi-a trecut prin minte, gata,
Aici îmi cântă mierla, toată viaţa o să mă târască plugul de
Colo, colo..! "
Am lăsat boii înjugaţi pe brazdă.
De ei îmi părea rău, dar n-aveam ce le face.
Să le schimb şi condiţia lor?
Am mai întors capul pe la părul lui Spânu. Boii stăteau,
Prian rumega,
Murgilă arăta cam neliniştit. Săracii, nu ştiau nici ei ce
Atitudine să ia:
Să mai aştepte? să are singuri? ori să se ducă să pască aşa cu
Plugul târâş?
Ţaţa Manda parcă a avut o presimţire, am întâlnit-o venind
Pe Poiana Popii.
- Se-ntâmplă ceva?
- Nu.
- Păi, unde te duci ?
- Acasă.
- Să iei apă? Adusei eu...
- Mă duc... de tot. M-am săturat...

- Păi, terminaşi?...
- Niciodată n-or să se termine... astea!
- Mă, băiatule... Mă, ninăle... Mă, gaică... Râde lumea...

Întâi m-a luat cu frumosul... la urmă a întors foaia şi-a
Început să blesteme şi să mă ameninţe.
- Dacă nu te întorci, te dezmoştenesc! Mă faci tu să ajung
Până aici! Mă duc la primărie şi fac act.
- Ce dacă!
Şi desculţ prin mărăcini, călcând apăsat, înjurând
Ca un om mare, plângând ca un copil,
M-am dus hotărât acasă şi... m-am ascuns în pătul.
A venit ea cu boii şi cu plugul, povestind la tot satul
Cum are să mă dezmoştenească.
O să ne dezmoştenească pe toţi şi-o să
Lase pământul alor lui Ioane, că tot are el vreo treişpe-paişpe
Copii.

DUMINICA OAMENII N-AU PORECLE

Duminica oamenii n-au porecle,
Li se spune curat pe numele cele bune.
Care nu li se potrivesc deloc, ca hainele de moarte,
Păstrate cu mare grijă în lacră.

Poate că lumea simte nevoia de primeneală după-o
Săptămână pe câmp,
Ori în pleavă şi praf la spatele maşinii de treierat,
Când strâng paiele cu furca şi cară plastele, legate cu
Lanţul.

Se stă la poartă sau la fereastră, dar ochiul e pe drum:
Cine mai trece la deal sau la vale ?
- Uite-l şi pe Nea Dumitru Seder, zice Nea Florea, plecă de
Dimineaţă. Ăsta iar tocmeşte niscai boi. Bun giambaş.
„Aşa devreme, Nea Dumitre ? Te duci parcă vii!"
- Bag' samă, vinde al lui Păsărică boii şi mă reped să-l
Ajut să-i tocmească.

De ce-i zici Nea Dumitre? Ăsta nu e Bag-Seamă?
Întreb eu, nedumerit.
Ei, râde Nea Florea, asta e porecla, dar pe el îl cheamă
Dumitru Seder, de ispravă om!

Ştii unde stă? Aci de la vale de fântână, în hardughia aia;
Are sania în casa cu focul şi doarme pe-o uşă dărâmată,
Anica i-a umplut casa cu cloţe,
Când am intrat odată nu ştiu cum s-au speriat, uite aşa
Săreau de pe cuibare, toate în toate părţile, ca liliecii -
„Fir-aţi ale naibii!" zicea Anica.
„Hopa, că vine şi
Primăvara" - se mira cineva.
De la cotitură apărea Cucu, înalt, cam dejghinat,
Dar bănuţul tot strălucitor la ureche.
- I-a murit un frate şi ca să nu ajungă moartea
Şi la el, că e singurul moştenitor, i s-ar stinge neamul,
Şi-a pus banul ăla gălbui la urechea stângă. Vezi

Că i-a purtat noroc, n-a căzut de pe căpriori.
Mă, uite, cât e el de jigărit, a scobit toate lemnele
Şi-a făcut satul din nou.
Bun maistor.
- Bună ziua, Nea Ioniţă, te dedeşi jos de pe coşmelie,
Nu vrei să sai ca Manole deloc, ai?
- Păi, fir-ar să fie, mă ţin bine, eu merg pe case ca
Pe şuşea,
Nici nu mai bag de samă, dacă de mic tot pe la cucumele
- Da' i-auzi ce-ntreabă copilul ăsta,
Banul ăla al dumitale mai merge ?
- Merge, merge, că doar nu merge de-a tuturiga,
Zice, şi se duse vesel la vale.

Aflu o mulţime de nume noi, şterse, care nu spun nimic,
Nume de pomelnic, n-au nici o legătură cu frumuseţea
Poreclelor.
Pe Şoalda lui Cazacu o cheamă Ţaţa Floarea,
Pe Spânzu - Ion
Pe Focu - tot Ion
Pe Dârmon - Fane Dragu
Pe Boc - Titu Seder
Pe Ciuşe, ăl cu căciula mare ţuguiată care trece
Fudul în picioare în căruţă
Prin sat, de i se pare nevesti-si de stă
Împopoţonată alături că toate muierile se
Uită la el
Şi când ajunge acasă se pune de le face farmece, îl
Cheamă Nete,
Adică nu, asta e tot poreclă - îl cheamă Popescu
(Unii au câte două, trei),
Pe Civică — Amărăzeanu
Pe Guiţ, Gogu,
Tot felul de nume pocite. Astea sunt ca apa sălcie,
Zicea Nea Florea,
Apa aia de nu spală şi nu fierbe fasolea.
Dar duminică e păcat să porecleşti lumea.
Să se bucure toţi, e zi de odihnă.

De pe linie de la deal apare Ioncica lui Mutu,
Cu furca-n brâu, torcând,

„Asta de unde o fi având atâta lână? O să toarcă şi-n Mormânt."
- Gagă Ionică, nu te mai hodineşti?

- Şi pe Mutu ei, cum îl mai cheamă? întrebam eu,
Să aflu totul până la capăt.
- Păi,... tot Mutu. Ăstuia n-ai ce-i mai face,
Aşa l-a lăsat Dumnezeu.
E mut şi-n ziua de Paşti, săracul!

A BĂTUT CLOPOTUL

Cel mai rău ne-a părut când a murit Gogu lui Duluman,
Prietenul lui Nicolae,
Când s-au dus amândoi pe linia-ntâia, în Tatra,
Dar înainte de asta, au venit pentru două zile
Acasă, în permisie,
Să-şi ia rămas bun şi să pună ochii pe câte-o fată,
Ca să-i spună să-i aştepte la poartă.
Dacă se ştiau aşteptaţi de cineva, ori logodiţi,
Era ca şi când nu i-ar mai fi putut nimeri glonţul,
Ori chiar dacă mureau, mureau de drag pentru patrie.

Seara, înainte de plecare, ne pomenim cu Gogu pe la noi,
Trop, trop, cu nişte bocanci grei pe la uşă.
Zice: am venit să-i spun lui Nicu să se scoale devreme.
Era-mbrăcat de luptă, ca să-l vadă satul, avea manta lungă
Raniţă, bidon, gamelă, nici un câine nu-ndrăznise
Să-l latre.
Mama le-a pus masa, cu faţa ca pământul,
Plânsese, toată ziua i se bătuse un ochi şi-avusese şi-un
Vis rău
Dar acum încerca să zâmbească.
- Şi pe cine vrei să iei tu, mă Gogule, când te-ai întoarce ?
Cine ţi-e dragă?

Gogu întingea într-o tigaie cu nişte carne de porc,
Pecie bună,
Erau şi murături într-o strachină, mânca cu poftă.
A râs:
- Toate-mi sunt dragi, uite până şi tigaia asta,
Parcă-aş lua-o,
Ce zici, Nicolae? Asta ne-ar ţine de foame?
- Mă, ca tigaia nu mai găsim noi, asta e ştiut,
Ce e acasă e sfânt, dar nu-ntoarce tu vorba,
Te logodişi?
- Ce să mai încurc o fată?... Că ştiu eu dacă-oi
Mai veni?

Eu şi cu Ionică eram în vârful patului,
Ne părea rău că nu suntem şi noi aşa de mari,
Să plecăm să ne batem cu turcii, cu tătarii, avarii,
Oricine, indiferent, numai să ne apărăm patria de lifte.
Gogu a căzut după un an.
Era pe aceeaşi linie cu Nicolae, se-ncurajau unul pe altul,
Şi scriau amândoi o singură scrisoare acasă, că nu prea
Aveau litere, ori nu ştiu ce le lipsea acolo pe front.
Într-o zi primim doar o jumătate de scrisoare.
La Sandu lui Duluman
Au început să ţipe toţi ca la cutremur,
Când se mişcaseră casele şi căzuseră cloţele de pe ouă, de-au răcit puii.
Şi nimănui din sat nu-i venea să creadă, cum se-ntâmpla
De fiecare dată când murea cineva, că era foarte greu să
Crezi că ăla n-o să mai fie deloc, gata.
- Poate n-o fi adevărat, îşi dădea mama cu părerea,
Deşi după semnele pe care le avusese ea...
„Ştiu eu pe cine-or fi îngropat ei?
Că-i adună bucăţi, nu se mai cunoaşte; el o fi numai
Dispărut,
Ori rănit pe undeva, cine ştie! Pe front se mai
Întâmplă şi minuni"...
Da' de unde minune,
Mumă-sa a început să-i facă rostul, ca la morţi,
Că şi morţii au rostul lor, trebuie să ţii pasul.
L-a pus în pomelnic, i-a dat o oaie peste groapă,
Au făcut ai lui şi pomană cu oale şi toiege,
Nu mi-a fost foame deloc,
Mi-am adus aminte de tigaia pe care voia el s-o ia
Pe front,
I-am dat bucatele lui Zarbă.

O fată mare a scos de la fântână timp de treizeci
De zile
Dimineaţa de tot, înainte de-a răsări soarele,
Câte o vadră de apă ne-ncepută, asta în caz de sete
Pe lumea ailaltă.

PE SPIŢE

Pe spiţele carului e foarte frumos să mergi,
Asta înseamnă că te-ai făcut mare
Şi ştii cum se-nvârte roata,
Mai ales la deal, când urcă încet carul, scârţâind,
Poţi să muţi piciorul în voie de pe o spiţă pe alta.

Am mers pe spiţe pe Ungureanca,
Ăsta era drumul ciobanilor,
Pe aici veneau ei din munţi când mergeau spre Dunăre
Să spele oile,
Aveau pesemne atâtea că numai în Dunăre le
Puteau spăla de usuc.
Soreştii tot pe aici or fi coborât, alunecând pe cojoace.
Zicea Moşu Pătru că Radu de la Alun, unul din moşii
Noştri, mai avea patru plaiuri în munţi şi-i tot chema.
Dar cine s-a dus să verifice? Poate nici n-or mai
Fi acolo.
Când mergeam pe spiţe nu mă gândeam la asta,
Cred că nu mă gândeam la nimic,
Puneam repede piciorul de pe o spiţă pe alta
Parcă-aş fi probat orizonturi,
Având impresia că eu învârt roata şi odată cu ea globul.
De multe ori am urcat aşa pe la Coza în deal.
Mă duceam cu Nicolae în pădure să aleagă tălpi de casă,
El tăia cu securea, eu mă ţineam la vite.
O ciocănitoare s-apropia de noi, cu toaca ei.
Odată numai ce apare acolo Moşu, măsura cu spinarea
Copacii, îi cerceta cu băţul şi-i asculta.
Îi părea rău pentru fiecare lemn însemnat de Nicolae,
Dacă sunt pentru casă - ce să faci!
În ziua aia, după ce a ciocănit cu băţul mulţi stejari
S-a oprit lângă unul mai falnic, l-a privit lung,
L-a luat în braţe, a bătut cu pumnul noduros în scoarţă.
- Dumneata erai ciocănitoarea aia? a râs Nicolae.
- Păi dar! Caut şi eu ce roade sub coajă.
Mă, Nicolae, zice, uite din ăsta să-mi ciopleşti tu mie
Lada de zestre... când o fi.

Copacul foşnea răcoros. Îi răspunsese? Nu-i răspunsese?
- Lasă, Moşule, c-o mai fi până atunci.
- Dacă! Hai fă-i semn, să nu rămân pe dinafară,
Că se pune vremea rea.

Acolo pe Bisa se discuta despre moarte simplu,
Ca despre croială şi m-am mirat.
Moşu avea aproape optzeci de ani, dar se ţinea bine.
Acum era foarte bucuros că stejarul acela îi venea
De minune.

LELIŢA

- O-ho! Uite-o pe Leliţa Floarea!
Merge parcă-ar juca în
Ţeste, parcă e samodiva.

Lumea adunată în poiană, la taină, începea să-şi dea coate
Când apărea Leliţa
După uliţa lui Nea Miai, mergând legănat ca raţa, cu fusta
Cu coadă ca de aeroplan în urmă.
- Asta n-a mai învăţat să se-ncingă,
Zicea Nea Florea, uite, într-o zi o să pun mâna s-o încing eu.
- Mâă, că ţi-e rudă!

Era văduvă din războiul ălălalt, şi amândoi feciorii luptau
Acum pe front - şi Gheorghe şi Ilie.
Aşa am apucat-o, cu părul ca de cânepă, îi tot cădea-n ochi
Câte-o viţă sură, ieşită de sub basma,
Că ea nu purta peşchir.
Pielea i se zbârcise de mult pe faţă,
Mâinile şi picioarele - numai crăpături, ca pământul când e
Secetă.
- Cumnatul Miai mă dete pe uşă-afară, se văieta ea,
De câte ori venea să ceară câte ceva împrumut.
Acum, în ultima vreme, ne punea să-i citim şi scrisorile de pe
Front,
Primea când de la unul când de la altul câte-o carte poştală
Dictată de ei cuiva, că nu ştiau carte.
Toate erau scrise cu creion chimic, înmuiat în gură,
Ori în ploaie.
George, dacă se nimerea în vacanţă, i le citea cu mare
Seriozitate
Şi făcea consideraţii de ordin filozofic asupra evenimentelor
Şi conflagraţiei.
Leliţa asculta trăznită...
Când n-a mai primit
Nimic multă vreme a venit speriată la noi:
- Ce-o fi pe-acolo, Nicoliţă?
Mama a dat din mâini, luată de gânduri:

- Văd că şi Nicolae-al meu tace.
A doua zi am găsit într-o ladă în pod o carte poştală veche,
Trimisă de bunicul Ion Bălan lui Tata, în războiul ălălalt,
Am strigat-o pe Leliţa la gard: „Ai o epistolie".
Şi i-am citit cartea poştală care zicea aşa:
„Fănică, află de la noi că suntem sănătoşi cu toţii,
Cu toţi ai noştri.
Dar trimite-ne şi nouă scrisori cum o duci pe acolo cu serviciul,
Şi scrie-ne şi nouă dacă te-ai întâlnit cu Costică, este
Şi el tot acia".

Lisandria şi Marioara pufneau în râs.
- E din războiul ălălalt, spunea Marioara.

Leliţa rămăsese tristă.
Vedeam c-ar fi vrut chiar şi veşti
Scornite.
Odată i-am citit de pe o foaie de porumb uscată.

Pleca bombănind, abătută.
Nu prea avea răbdare
Să facă mămăligă, nici cu ce s-o-nchelmeze,
Ori dacă-o isprăvea, nu-i venea s-o mănânce singură.
Nora, zicea, se uită ponciş la ea,
Ieşea cu cocoloşu-n mână la poartă.
- Aici te-apucă prânzul! Nu mai pui jos, nici la masă?
Glumea Dumitru lui Chirimenţu.
- D'apoi oi tot sta moartă-n tron!

Mălaiul era stricat,
Ne-am pomenit cu ea bolnavă.
Avea o boală că se-nvârtea-n cerc.
Lumea se-nchina.
O oaie de-a noastră care căpiase, tot aşa:
Păştea ce păştea şi-ncepea să se-nvârtească pe loc
Câte-o jumătate de ceas,
Până mă duceam şi-o opream.
Când plecam de lângă ea, se-nvârtea-n partea aialaltă.
Tot de atâtea ori, că număram să nu sară.
Leliţa Floarea avea pelagră, aşa a declarat sanitarul Gorici,
Asta întunecă mintea din cauza vremurilor tulburi.

Războiul măcar să fi fost c-o idee mai scurt.
Zicea că aşteaptă nişte doctorii, când s-o termina.
„Stai să se sfârşească, stai binişor, altfel se pune atunci problema."
Leliţii însă nu-i venea să stea nici un ceas.

După aia a-nceput să i se
Cojească pielea de pe ea.
Lua câte-o pojghiţă şi-o băga-n gură.
- Leliţo! Ce faci, Leliţo?
Fugea de-acasă, mergea la capătul celălalt al satului;
O aducea nora îmbufnată, în car.

Mă speriam tare când vedeam că-şi duce mâna la gură şi-ncepe
Să muşte din ea.
- Ţi-o fi foame, sărea vreo femeie, vină-ncoa, na aici
Bucate, na legume.
- O-ho! Că nu mi-e foame deloc.
- Atunci de ce-ţi jupoi pielea cu dinţii?
- Nu ştiu... nu cred... Dar ce vorbă e aia?
Îşi ascundea ruşinată mâna la spate.

LA STRIGAT

Satul are cel mai mare ecou în noaptea de lăsatul postului,
Când începe o nouă perioadă, atunci se pun în valoare
Dealurile ca nişte spinări de lupi, zburlite,
Văile ca nişte pâlnii de turnat gaz, ies în relief acoperişurile
Ţuguiate de şindrilă. E ger, noaptea e sticloasă
Şi salcâmii de pe coastă, clăile de fân, toate pătulele şi
Magaziile vergeluite sunt ca limba de clopot, gata gata sa facă
Bang.
Se strigă în pumni, în tinichele ori în nişte mosoare lungi
De pe dealul Ţiclonului. Sunt câteva cete de oameni
Mai mult tineret, boraci, brocatiş,
Ăştia care au chef de bazaconii şi le convine să degere
Pe lângă focurile de boji.
Răspund alte cete, peste valea de un kilometru din
Dealul Ungurencii.
Se văd focurile pâlpâind, nişte umbre încotoşmănate
Şi se aude strigătura ieşind prin mosor, ca pe un tulnic,
Cum era în vechime.
„Aoleo-leo-leo-leooo..." „Ce ţi-e mă?"
„Mă trimisee..." „Cine, mă?" „Lache al lui Pătru...
În peţit"... (Lache se apropia şi el de cincizeci de ani
Şi nu voia să se-nsoare, ca şi frate-său, Târziu.)
„La cine, măă?" „La Frusina lui Coadă" (Asta murise de vreo
Doi ani, de bătrâneţe.)
Lumea râdea pe prispă, cu coatele pe pridvor, parcă-ar fi
Stat în balcon la un teatru mare, cât satul.
Babele ştirbe îşi arătau câte un dinte gălbior: „Hi-hi-hi".
„Dacă nici ăştia nu l-or urni..."
„Taci, să vedem ce mai boscorodesc."
„Aoleo-leo-leoooo!" „Ce ţi-e, măă?" „Au năvălit tătarii
La al lui Cină..!" „Ce vorbeşti, mă? Şi ce i-au făcut, mă?"
„I-au luat ţapul în robie"...
(Cină avea un ţap care, toamna, mirosea de nu puteai să treci
prin
Dreptul casei, iar iarna îşi adăpostea cele douăzeci de capre
În casa cu focul, că nu avea leau pentru ele.)
„Şi ce-au mai făcut, mă, turcii...?"

„Nu turcii, tătarii"... „Totuna, măă![1]
„Au spart şi la Leana lui Tufăriş şi i-au luat cămăşile să le
Treacă prin apă!"

Toate secretele ies acum la iveală, ca untdelemnul,
Cine cu cine mai trăieşte, poveşti cu ibovnici, certuri pe mejdine,
Tot ce-a fost mai colorat în comună, de un an încoace.
S-a mâncat bine, de dulce, acum până spre Paşti tot cu legume
Ca indienii, care nu bagă carne-n gură neam,
Cu cartofi, fasole, urzici, dragavei, ştir, lobodă,
Lucruri de-astea uşoare, că-ţi vine să dai cu masa-n bătătură.
Verdeaţa schimbă sângele - aşa se zice,
Dar nici aşa să-l faci apă, să-l subţii de tot nu e bine,
Şi mulţi nu vor să mai ţie posturile cum trebuie,
Se spurcă după două, trei zile, că s-a înrăit lumea,
Nu ştie să se mai stăpânească.

Dar lăsatul secului se lasă cu sfinţenie, cu masă mare,
Ca şi când toţi ar avea de gând de-a doua zi s-o ţină numai
În rădăcini şi-n rugăciuni, ori să ajuneze de tot.
Când o-ncepe să se crape de ziuă, merg femeile la jgheabul
Fântânii şi aruncă firimiturile, strânse cu grijă în şervet
Iar cojile de ouă le dau pe gârlă la vale.
Aşa s-a pomenit din bătrâni, aşa o fi bine.
Acum lumea se relaxează cu ce spun ăia, pe coastă,
Mâine cei de-au fost luaţi la scărmănat, ori s-a spus ceva
În uibul lor, or să umble c-o falcă-n cer şi cu una-n pământ,
Cu parul la subţioară, arţăgoşi,
Să afle numele celor care i-au făcut de batjocoră,
De şi-au dat drumul la gură, să-i dea în judecată,
Că au martori, a auzit tot satul.
Dar când e să-i pună de faţă, fiecare spune că n-a auzit nimic,
Fiindcă a lătrat o jigodie de câine tot timpul, ori
A plâns copilul.
„Lasă, mă, nene, nu e nimic, nu-ţi cade nasul,
Eu n-am auzit nimic, ce ziceau?"

Dacă ar învia strămoşii ar crede că n-au murit demult,
Luna e tot aia deasupra,
Cei înfofoliţi în mintene şi cojoace pe dealuri
Care toarnă vorbele prin pâlnie de gâlgâie tot satul de râs

Spun de sute de ani cam aceleaşi glume, numai că le pun pe
Socoteala altora.
Focurile se mută în pisc tot mai spre nord,
Se merge cu strigatul de la vale la deal, spre
Capul celălalt al satului,
Şi când răguşesc ăia, după miezul nopţii,
Dau drumul unor roţi de car, cu spiţele împănate cu fân.
Aprind fânul cu şomoiagul şi-odată te pomeneşti
Cu roţi de foc rostogolindu-se din cer, dintre stele.
Vâjâie, sar peste gropi, e ceva grandios,
Parcă cineva din cer a venit cu carul de foc să lumineze situaţia,
să vadă cum lăsăm noi post
Şi cam ce se mai vorbeşte în comuna Bulzeşti.

PRÂNZUL

Între prânz şi-ntre nemiaz, mă repezeam pe la Ilie
Să ne mai jucăm. Ai lui întârziaseră cu masa
Şi asistam şi eu cum făcea Veta mămăliga.
Femeia sta pe vatră, turceşte,
Apucase ceaunul între picioare - de-o dogorea la pulpe,
De-aia cred c-avea picioarele prigorite,
Punea câte-o mână de mălai, să se închelmeze,
Cânta şi mesteca iute, iute cu mestecăul de lemn.

Mămăliga odată prindea formă, ca o mică planetă,
Ca pământul, dacă ar fi fost la început de mămăligă.
În timpul ăsta, Ţaţa Veta mai da şi ordine în dreapta
Şi-n stânga, că introdusese disciplina în casă, instrucţia,
De când murise Ion al lui Ion ăl Mic, bărbatu-său,
Şi luase ea comanda.
- Marioară, râcâie masa, ori mai bine spal-o, fă-i ceva,
Nu te uita-n gura mea, că nu pot să le fac nici eu pe toate.
Tu, Mitră, ce tot lozeşti acolo? (Mitra se uita în oglindă
Şi-ngâna şi ea un cântec.) Nu te mai fandosi, că nu-ţi veniră
Peţitorii, du-te de cere o varză acră de la Nicoliţa,
C-aş mânca cu mămăliguţă.
- E acasă, mă, mă-ta?
Ia şi-o oală de zeamă. Du-te cu bâjba.
Iar tu, Ilie, ia vezi tu pe corlata aia, aţa mai e la locul ei ?
Aţă te faci. În casa asta nici un lucru nu se mai găseşte unde-l pun,
Trage un fir dintr-un căpătâi, vezi să nu-l deşiri tot.
Dorele, îţi dete, mă, babă-ta, Frusina, laptele ăla?
Vino-ncoa cu oala...

Încet, încet, mămăliga prindea forma rotundă a tuciului.
Muierea îşi aducea aminte ceva şi lua pe deşti un Cocoloş, îl băga iute-n gură, să nu se ardă.
- Ptiu, că uitai să pun sare. Dă sarea, Marioară.
Nu e pisată?
Păi, voi ce păzirăţi până acuma?
Mai e grunjul ăla la oi în bătătură.

O lua iar la mestecat, apoi apuca ceaunul de fund cu o cârpă
Şi dădea s-o răstoarne.
- Nu mai puseşi, fa, masa aia, că acum ţi-o torn în cap,
Tot n-ai apucat tu să te lai cu iarbă mare de Sân-Toader.
Aoleu, ştirul ăsta rămase neprăjit.
Care dai fuga la Chirimeanţa după o cană de ulei?
Ilie, nu mişti ?
- La care, la a din deal, ori la a din vale ?
- A din deal.
Se mai uita puţin în jur, apoi către Trică:
Şi... la a din vale, du-te tu, Trică, să-ţi dea nişte gaz,
C-am rămas şi fără gaz, deseară iar ne dăm cu deştele în ochi.
Cere-i şi puţină păcură, să ungem carul.
Către Ilie, care o zbughise, ieşea pe poartă: „Vino-napoi
Să-ţi spui ceva, când te-ntorci cu uleiul, dă o raită pe
La răzoarele lui Lache, smulge vreo trei, patru cepe."

Mai rămăsesem eu, Dorel care se-nvârteape lângă lapte,
Aşteptând să-l pună la fiert
Şi câinele.
- Dorele, pune-i un scaun sub fund câinelui ăstuia
Că l-or fi durând picioarele de când stă pe-aici şi ne suflă-n gură.
Marş, ni! în curte, că îţi frâng mestecăul ăsta pe
Spinare.

Răsturna în sfârşit mămăliga pe măsuţa joasă, rotundă,
Că puteai să stai chiar pe duşumea şi să întingi...
Dar în ce să întingi ? Aşteptând să-i vină trupa din recunoaştere
O tăia felii mari, cu aţa, potrivea lingurile de lemn,
Da să-şi facă rugăciunea, ofta şi
Odată ieşea în prispă şi striga la mama, tare,
C-avea o voce sonoră, scula şi morţii.
- Ţaţă Nicoliţă, Marioara mea nu e pe-acolo ?
- Ba e.
- Îi dedeşi varza?
- Îi dedei...
- Auzi, ia vino până la gard să-ţi spui o vorbă.
Ziceai că-mi împrumuţi şi-o găină. ...Hai s-o prindem
Amândouă, că făcui mămăliga şi mă uit la ea,
Îl dau dracului de post, nu-l mai ţin, că tot rău îmi merge.
Şi-aş mânca, fa, râmnii la ciorbă de găină cu zeamă de varză...

PETRECEREA

Zice că l-ar fi văzut unul
Înjugat cu un bou, trăgând la o cotigă: „Da ce faci, nene?"
„Păi, uite, puţică, mi se păru cam abătut boul ăsta de hăis
Şi zisei să mai trag şi eu o ţâră, să se mai odihnească!"
„Măcar nu te puseşi de cea, ţi-era mai uşor!"

Nici funie de vite nu şi-a luat
Leagă plăvanii de coarne c-o sârmă,
Pe care nu ştiu unde-a găsit-o
Şi când întoarce la capul locului ori trebuie să meargă
Cu ei de funie, sârma nu se prea vede
Şi lumea se miră: „Ce tot stă ăsta cu mâna-ntinsă degeaba?
Ce s-o fi rugând de ăi boi ?"

Strânge tot ce găseşte, toate bulendrele, potcoavele, le duce acasă,
Zice că or fi bune şi ele la ceva.
Dar el nu e zgârcit: are copii, pentru ei strânge şi
Zice să le lase şi lor avere
Că i-a dat şi la şcoală.
A murit într-un ududoi,
Că văzuse ceva sclipind, un ciob nu ştiu ce era,
Ududoiul adânc rău, n-a mai putut ieşi de-acolo, că de Coborât
Coborâse de-a berbeleacul.
La înmormântare nu i-a venit nici un copil şi biata muiere a lui
Aşa îl jelea:
„Ligore, Ligore,
Fierbeam apa în ulcior că n-aveam oală
Şi făceam turta nesărată
Şi spuneam să cumperi sare
Să fac turta sărată
Şi tu spuneai nu
Că ne trebuie bani
Să ţânem copiii la şcoală
Să-i facem oameni mari
Şi iete acum nici nu veniră să te petreacă".

CIUDIN

Când se-ntâlneau cu el, femeile îl ocoleau prin şanţ
Cu garniţa cu apă în cap,
Ca să nu dea bună ziua.
Se aciuiase în satul nostru, venind Dumnezeu ştie de unde,
Cu Ciudinca lui, mereu cu burta la gură,
Şi pe care o bătea să nu spuie.
Nu ştiu ce nu trebuia să spuie, că ea nu spunea.

Dispăreau niscai găini, bunăoară, păgubaşul se ducea-ntâi
Şi-ntâi la Ciudin, bătea cu pumnul în poartă:
- Mă, nene, uite-aşa, aşa, îmi lipsesc vreo zece perechi
De puicuţe,
Zisei că poate se luară cumva într-ale dumitale.
Sigur că da! răspundea el vesel, ca de-o glumă bună,
Prin curte se vedeau fulgi şi pene împrăştiate,
Femeie! Sări de sloboade ale *ciui,* că veni omul după ele!
Repede să nu le-mbolnăvească şi pe-ale noastre.
Şi înapoia ce nu apucase să vândă, ori să taie.
Altă dată însă ieşea c-o falcă-n cer şi cu una-n pământ,
Ameninţând cu parul:
- Bă! M-aţi tocmit voi să vă păzesc coteţele? Ai?

Jandarmul se purta galanton cu Ciudin, îl mai
Lua pe la post,
Îi mai muta fălcile (care cui - cine ştie!).
După două, trei zile de cercetare îi dădea drumul: „N-avem probe".
Păi, de ce mai purtaţi prăjina aia strâmbă-n spinare,
Domnule *jandari,*
Daţi-o de-a-n boul pe linie la vale, dacă nu vă serveşte,
Sărea Veta lui Iedu, rea de clanţă. Îl lăsaţi pe-ăsta
Să ne ia cu strat şi să ne azvârle-n baltă?
Ce? Orice golan care vine-n comuna Bulzeşti bagă cu
Noi în plug? Are dreptul să ne vândă
Ca pe vite-n târg la Picături?
Nu vedeţi c-a-nceput să ne belească de la o margine?
(Aci lumea-ncepea să râdă, că

Ciudin stătea într-adevăr în marginea satului.)
Ei comedie! - adăuga Veta izbind cu mâinile-n lături.
Să se ducă dracului cu Dumnezeu, să ne tihnească şi nouă,
Duce-s-ar învârtindu-se nouă cu a brânzii
Că odată-mi iau lumea-n cap
Şi vă las să-mi creşteţi voi boracii.
- Femeie creştină, n-avem probe precum c-ar fi el.
- Păi, să mă pui eu să-i fac probele,
Că tot n-aveam nici o treabă.

În noaptea următoare Vetei i s-au furat toate curcile
De pe culme,
De-a rămas săracă, n-avea nici porc de
Crăciun
Şi de-aia le legumise,
Dar furtul a fost tot aşa - fără probe.
Dimineţa numai ce vine Ciudin zburlit la ea s-o
Dea în judecată
Că l-a făcut golan, de faţă cu martori.

Într-o dimineaţă au dat copiii cu vitele peste el
Mort în Vâlceaua Bonii
Lângă potecă, alături de-o damigeană de ţuică, spartă.
Avea ţeasta crăpată c-un par, cu ceva, şi beregata tăiată
Cu cuţitul,
Ca la porci.
Cum se zbătuse, sângele i se amestecase cu ţuica.
Era şi-nceput de gadini, că l-au găsit după vreo două zile,
Făcuse muşiţă.
Făptaşul a fost prins imediat, de data asta: Costică ăl
De pe drum,
Adică cel nebun, un flăcău, venit tot aşa,
Din lume,
Era zăltat la minte, un nepricopsit, vai de capul lui.
Până atunci nu omorâse un pui, lumea nu se ferea de el,
Părea un nebun bun.

Lui Ciudin i-au pus o cruce de lemn acolo-n pădure,
Se scarpină lupii de ea.

NEBUNUL

Când s-a întors Costică tuns şi gras, ieşea lumea să-l vadă,
Ca la panoramă.
Unora le părea bine, că „săracul dacă era bolnav vezi dumneata"
De-aia-i şi dăduseră drumul aşa de repede de la puşcărie,
Pe bază că e nebun,
Iar la balamuc „nu mai era loc s-arunci un ac".
Se punea problema să-l vindece comuna, cum o şti.
Costică râdea, tot aşa de nevinovat, ca-nainte.
L-a luat unul slugă la vite, s-a uitat că nu pretindea simbrie
Doar pe mâncare şi pe-mbrăcăminte
Şi vorba unuia: să-l lase, la urmă, să-i dea numai o dată cu
Măciuca în moalele capului.
Că ăsta, zice, cam aşa s-a-nvăţat să-şi ia plata,
La soroc, dă cu parul, pleosc, pleosc! zdrang, zdrang!
Dar omului acela, care-l luase, se vede că nu-i era frică
Să-l ştie dormind noaptea în pătului lui.
Unii mai încercau să-l descoase: adică l-a omorât pe Ciudin
De plăcere ? Cum îţi vine atunci? Ţi se-nfierbântă creierii, ai?
Nu ţi-e frică?
Costică nu-şi mai aducea aminte,
Zicea c-are-n sân un pui de păsărică
Şi-ncepea să sară. Că-l gâdilă.

Nu mai făcuse nici o năsărâmbă,
Acasă ni se spunea mereu că, oricât, să ne ferim de el,
Să nu-i stăm în cale. Că dacă-l apucă?
Unii credeau că n-o să-l mai apuce neam, adică i-a trecut,
I-ar fi dat la puşcărie vreo alifie, ceva.
Dacă erai atent la ce spune el,
Vedeai că nu prea vorbeşte drept,
Sărea repede de la una la alta
Şi sărea şi-n sus.
- Ei, acum întreg n-o fi el, dar nu mai e aşa rău.
Femeile mai bătrâne îşi puneau problema: unde-o să ajungă,
În rai ori în iad?
Vitilina lui Petrică susţinea că acum o să tragă

Şi păcatele hoţului
Că ăla dinadins s-a lăsat să-l omoare, ca să-i ia ăsta păcatele.
Hoţul, hoţ şi pe lumea ailaltă!
Budeanca, evanghelista, îi ţinea câte-o predică-n potecă,
Îl lua ca pe copii:
Costică, gaică, tu să nu mai sari la om, fatălică,
Fiindcă nu e frumos.
Căci când la judecata de apoi, cum te înfăţişezi tu acolo?
Cu mâinile pline de sânge, ia spune?
C-or să-ţi pună ăia păcatele pe terezie,
Şi, văzând cât sunt de grele, or să le treacă pe cântarul de vite,
Şi când le-or trânti, o să facă şi cântarul ăsta ţac! şi-o să se rupă,
De grele ce sunt.
Şi-or să te mai încarce şi cu cântarul,
Că le-ai stricat daraua!

Asta o spunea Budeanca râzând, ca să-l familiarizeze pe nebun
Cu spiritele de pe lumea ailaltă, ozâcă,
Dar Costică o rupsese la fugă, când auzise cuvântul „ţac",
Şi acum se întorcea curios, să vadă de ce râde femeia?
„De ce râzi, gagă?"
Îi era teamă să nu râdă de el, să nu fi ajuns cumva de râsul lumii.
Zicea că nu mai are fierbinţeli în cap, da-l doare
Impresia satului aci-n ceafa.

Impresia era acum mai bună.
- I-auziţi de ce-i arde lui Costică, de viaţa de apoi!
- De, că pe-asta a mântuit-o.
Erau semne c-o s-ajungă direct în rai („Mi-e că ajunge şi trece"),
Fiindcă multe udubenci îl puseseră în pomelnic.
- Fa, spunea Măria Bălii, pe drum, venind de la cimitir,
Vaietându-se de şale, că iar i se pusese junghiul ăla sub o Coastă.
L-am trecut şi pe el în pomelnic, i-o ierta Dumnezeu ăle Păcate.
Adăoga apoi cu mare năduf de la inimă:
- Dar nu ştiu ce are popa cu el că mi-l taie, auzi dumneata?
Iote şi azi sări peste numele lui, că mă dusei *espre* să fiu Atentă,
Auzi dumneata,

Sări peste numele lui, ţuşti! îl sări!

CIOBANUL CARE ŞI-A PIERDUT OILE

Când ni s-au furat oile,
De s-a dus mama dimineaţa să le dea drumul din obor
Şi ia-le de unde nu-s, şi-odată a trecut-o un fior: „Ii",
Am fost singurul care m-am bucurat sincer, în sinea mea,
Fără să fac tămbălău,
Pentru că era jale mare în casă
Şi s-ar fi crezut că sunt înţeles cu hoţii.
Încă mai erau speranţe, în primele ceasuri.
Aţi lăsat vreunul portiţa deschisă, de-au scăpat din curte,
Zicea Nicolae, să ne uităm pe la fundul grădinilor.
Vedeţi şi pe coastă, or fi luat-o-n deal,
Îşi dădea cu părerea Marioara. Uitaţi-vă bine prin ududoi!
Ei, nu se poate, mă amestecam şi eu,
Se întorc ele singure. (În gândul meu: de nu s-ar întoarce!)

Simţisem de dimineaţă că s-a-ntâmplat ceva,
Mama blestema prin curte,
Săriseră şi Nicolae şi George, căutau peste tot,
Ei dormiseră afară în prispă, au găsit un resteu de fier la cap,
„Vezi, mă, dacă mişcam cumva din greşeală, ne croia şi capul".
Nicolae se apucase să bată câinele,
Că n-a deschis gura toată noaptea, să fi zis şi el „ham",
Adormit pe paie, frânt de somn, parc-ar fi fost la scos
Buturugi.
- Mă, or fi fost de-ăi cunoscuţi.
Cum să latre câinele dacă-i ştia de prieteni?
Păi, cine să fi avut inima aia?
D'apoi eu ştiu, lovi-l-ar moartea!

Ca de obicei, aşteptasem cu inima cât un purice
Să mă scoale să dau drumul la ăle oi,
„Că zbiară-n curte de-o ridică-n sus,
Toţi copiii ăilalţi plecară" -
Stăteam sub scoarţă, cu genunchii la gură.
Auzeam discuţia şi nu-mi venea a crede că se mai fac minuni.
Am sărit drept în picioare, când concluzia era de-acum
definitivă:

Rămăseserăm şi fără oiţe!

„O să mă duc să dau acatiste", se văieta mama,
Aproape să plângă.
Suferea de-adevăratelea, îmi părea acum rău,
Dacă-aş fi ştiut cine sunt hoţii, m-aş fi rugat să mi le dea
Înapoi, momentan, şi să le fure altă dată, mai târziu.
„Cine-o fi lăcomit la averea mea?
Mi-ajungeau de ciorapi şi flanele - şi să mi le ia ei şi pe astea!
Nu i-ar mai răbda pământul, usca-li-s-ar carnea pe oase",
Mă băgasem iar sub scoarţă, şi-ncercam ori să dorm şi eu
Mai mult, în sfârşit, ori să plâng.

Peste vreo trei zile, mama a luat-o la vale,
C-o ulcica de tămâie-n mână,
S-a dus la Călui, să dea acatiste.

A venit tulburată şi mândră c-a văzut mormintele fraţilor Buzeşti.
„Le-am spus şi lor"
După aia, tot luând sama prin mănăstire,
Parcă şi uitase de ce s-a dus, mândră de trecutul istoric.
Oile de-ntors nu s-au mai întors
Şi nici n-ar mai fi avut nici un rost,
Tot ne învăţasem cu ideea.

Rămăsesem teleleu, prea mare pentru curci,
Prea mic pentru boi - c-aşa mergea: crescând,
De-ar mai fi existat mamuţii, de le vedeam oasele pe coastă,
Ar fi trebuit, spre bătrâneţe, să mă duc să-i pasc.
Te măsurai după animale.
Îmi aduceam aminte, oricum, cu mare duioşie de blânda mea Sarabalie,
Cel mai rău îmi părea de berbec, mârlea bine, era o mândrie,
Toamna trecea glonţ din turmă-n turmă şi-l aduceam înapoi de coarne:
„Beee".
Începusem să-l învăţ să-mpungă.
Să şi-l dea peste groapă ăl de l-o fi luat!

CRAIOVA VĂZUTĂ DIN CAR

Craiova văzută din car e cel mai frumos oraş din lume,
Rămân şi acum încremenit când mă gândesc, îmi lasă gura apă.
Era şi primul oraş care-mi ieşea în cale,
Poate şi asta contează, aveam retina proaspătă, fără gunoaie
Şi i-am descoperit dintr-o dată întreaga strălucire,
De acolo din pisc, de la ulm, deasupra Şimnicului.

Mersesem noaptea întreagă cu carul, hai-hai, sus stelele,
Pe drum pietrele scoteau scântei sub potcoave,
Poate că şleaul nostru se vedea de pe alte lumi
Tot frumos ca al robilor.
Boii cunoşteau calea, fuseseră de multe ori
Cu lemne, cu treburi,
Erau umblaţi, văzuseră multe şi chiar înţeleseseră câte ceva,
Nu ca alte dobitoace. Se orăşenizaseră întrucâtva.
Mi se părea chiar că mă privesc de sus, de câte ori se-ntorceau
De la târg.
Când îi ţesălam ori le dădeam uroaie mugeau la mine superior:
„Mu-uu! Ce ştii tu".

Mă luase mama într-un fel de recunoaştere
Că se hotărâse să mă dea la şcoală, să merg mai departe
Fiindcă ziceau toţi din sat,
Care mă ascultau pe drum îngânând poezii,
Chiar şi câte un străin întâmplat să treacă:
„Ăsta dacă are noroc şi merge
Mai departe..!" nu ştiu ce spuneau că se va întâmpla cu mine.
Până la urmă, mama, după un consiliu cu Moşu şi fraţii mai
Mari, s-a decis să-ncerce cu mine la Craiova.

Îmi trebuiau acum două poze trei pe cinci pentru înscriere,
Se punea mare bază pe aceste fotografii, nu ştiu din ce
Cauză, ce-or fi vrut să vadă la mine?
Şi zice mama: Sui în car, mă, şi dă-ţi cu deştele prin păr,
Ai paie, mergem la fotograf.
- Nu, că merg şi eu, sare Ionică. - Păi dar! Te găsişi.
- Ba merg.

- Taci, mă, din gură, stai mereu,
Că n-o să ne fotografiem toţi, Doamne iartă-ne!

Plecasem de cu seară, să fim dis-de-dimineaţă, când intră Zorii
În aparat, să mă pozeze bine.
Trecusem amândouă pădurile, se auzea doar scârţâitul roţilor
Ca un scâncet de greieri,
Că şi ei cică tot aşa cântă când merg şi le scârţie oasele.
Eram atent, poate văd şi lupul cu ocazia asta, şi trenul.
Mă luau grijile, parcă visam, ascultam cucuvelele şi făceam
Planuri măreţe.
Am aţipit de vreo trei, patru ori, tresăream la hurducături,
„Ajunserăm?"
- E-he! râdea mama, îndemnând boii cu biciuşca,
Ouă raţa-n traistă pân-acolo şi scoate şi pui.
Iarăşi am adormit şi deodată carul, simt prin vis, se
Opreşte.
- Gata? zic, pregătit să sar la fotograf. Unde e?
- Suntem abia la Motoci, jumătatea drumului,
Galben trage la
Fântână.
Ajută-mă să dejug ăle vite, vezi să nu te calce.
Mi se speriase somnul,
Ascultam bufniţele pe marginea drumului, ori cucuvelele,
Uşi! încerca mama să le sperie, că numai voi m-aţi cântat
Toată viaţa,
Parcă s-ar fi isprăvit privighetorile, acum vă găsirăţi să
Cobiţi?
Veni-v-ar numele!
- Lasă-le, mamă, ce-ai cu ele, dacă aşa le e cântecul!
Mie-mi place şi ăsta!
- Ce ştii tu, mă? Tu eşti învăţat cu puţin.

Boii s-au oprit dintr-o dată singuri: jos în vale:
O mare de lumini aprinse, o pâlpâială ca de idei în cap;
Că şi vitelor de la jug
Le mergea parcă la inimă priveliştea.
Făcea să tragi carul
O noapte întreagă să vezi panorama civilizaţiei.
Şi un şuierat: trenul.

Mi s-a pus un nod în gât de emoţie.
- Va să zică asta e Craiova, cetatea banilor... am gândit
Cu glas tare.
- A banilor... dacă i-ai face! a oftat mama. Altfel...
Hăis, Galben,
Lovi-te-ar boala, că ne-apucă prânzul.
Şi dintr-o dată mama s-a îngândurat: „Dacă-om avea noroc să-l
Găsim pe omul ăla..!"
- Care om?
- Fotograful...
- Păi, numai unul singur e-n toată Craiova?
- Sunt mai mulţi, dar unul singur pozează pe mălai,
Îl cunoaşte Floarea lui Ghiţă, e un fel de prieten cu el,
Mi-a dat adresa.
Că toţi ceilalţi iau bani, şi de unde să am? Că dacă trăia
Tac'tu...
Dacă n-o vrea mălai, întoarcem diligenta - şi-acasă.
- Şi cu mine cum rămâne?
- Aşa bine, la curci - văzuşi că le lăsaşi în salcâm,
Abia te-aşteaptă.
Mai stai un an, poate se mai întâmplă ceva.
- A, nu. Ce să se mai întâmple?!

Am avut noroc, fotograful a luat sacul cu mălai,
După aia a băgat capul în fusta aparatului,
Eu stăteam ţeapăn, parcă aşteptam să mă trăsnească, eram
Dispus la orice,
Numai să mă văd la şcoală.
Şi spre seară, după ce mai dădusem cu carul o raită
Prin târg, opream boii şi ne uitam la vitrine,
Fotografiile la minut erau aproape gata.
Din ele mă privea un copil speriat,
Gata să ia în piept drumul ştiinţei.
M-am uitat la Galben şi la Vână: M-a luat un fel de milă de ei,
Eu o să-ncep o altă viaţă, alte orizonturi, ehe!
Ori, cine ştie dacă n-a stricat mama mălaiul degeaba!
- Ce ziseşi, mă? întreabă ea, înjugând.
- Mă gândesc... dacă n-or fi trei pe cinci? ne-o fi păcălit,
Nu le măsurarăm...
- Ei, lasă, nu ne înşeală el...
Lăsasem în urmă oraşul cu splendorile lui,

Vitele se îndemnau la drum pe câmpul Vulpenilor
Ştiind că merg acasă, la uroaie.
Mama, mulţumită oarecum de rezultatul expediţiei,
Ca şi când totul atârna de cele două poze
Care după părerea ei erau nimerite,
Mi-a spus mângâindu-mă pe creştet:
- Măi, băiete, eu mi-am făcut datoria,
Acum să te văd cum mănânci cartea.

CÂND SE VĂD MUNŢII

Munţii la noi se văd rar. Cam o dată pe lună,
Ori şi mai rar, din cauza copacilor,
Că sunt păduri mari, seculare, ori mai ştiu eu de ce,
Poate şi fiindcă stelele sunt jos, pâlpâie de-ţi iau ochii,
Ca lumânările pe colaci.
Când aerul se ridică în sus, ei odată ţâşnesc pe-acolo
Pe la geana orizontului, se văd foarte aproape,
Ţi se pare că te poţi sui pe ei cu carul.
Şi sticloşi - ţi-e teamă să nu aluneci să-i spargi.
- Uite munţii, spune cineva, speriat,
Cum ai spune „sări, iepurele!" şi scârţ! - toate gâtlejurile
Se răsucesc la deal, ca vrejul de dovleac spre soare.
Cei mai bătrâni scot pipa, amnarul şi iasca,
Priveliştea trebuie trasă în piept, cu oftat, până în rărunchi
Şi slobozită pe nas.
„Ia nu mai duhăniţi atâta, că-mi acoperiţi pietroaiele de-mi ascut custura pe ele!"
Boii se opresc şi ei pe brazdă, rumegă tihnit. Prima dată mi i-a arătat Moşu Pătru, cu ciomagul,
Pe Seci. „Iar ieşiră", zice. Mai ieşiseră şi c-o zi înainte
Tot cam pe la ora aia, dar îi scăpasem.
Le-am luat seama, şi ei mie - aşa mi se părea că erau ca nişte ochi
Deschişi în piatră, să se uite peste ţară, la deal şi la vale.
Şi ăştia, întreb eu cu fricã... sunt tot ai noştri?
- Păi dar! De-acolo curg oile alea însemnate, care vin pe Ungureanca,
Oi curate ca lacrima, fie albe, fie negre.
Din ziua aia parcă mă făcusem mai mare,
Mai important, însemnasem în gând locul pe unde sunt,
Şi tot studiam zarea. Chiar dacă nu se vedeau, ştiam că sunt acolo,
La locul lor.
„Acum îmi mai rămâne marea - şi cam isprăvesc cu văzutul,
Ce se poate vedea într-o viaţă de om."
- Numai că aia nu s-arată singură, trebuie să te duci s-o cauţi...
Te iei şi tu după firul Frăţilei şi dai de mare,

A mai adăugat Moşu Pătru, râzând,
Fiindcă el era bătrân şi nu apucase s-o vadă,
I-ar mai fi trebuit vreo două, trei sute de ani
Şi nişte perechi de tălpi.
I-o tot îngrădiseră apele mici.

FANFARA

Ce n-aveam noi în comună, n-aveam fanfară,
Ne-am dat seama de asta, când s-au rătăcit unii pe-acolo,
De la nu ştiu ce orchestră.
Marin Clanaristul se-ntorsese din armată c-o goarnă,
Era acum chemat pe la toate înmormântările,
Cânta foarte bine „deşteptarea",
Când mai iute, când mai domol, după cum şi mortul,
Mai tânăr ori mai bătrân.
Tu-tu,
Ia-l şi-l du,
Tu-tu-tu,
Ia şi du-l,
C-a mâncat mălai destuul,
Făceam noi pe lângă ăi de plângeau.

Pe toţi îi înnebunise ăsta cu cântecul.
„Când oi muri, zicea ţaţa Măria Bălii,
Nu vreau decât tron de stejar, nu de fag,
Şi să-mi cânte clanaristul la cap,
Să stau aşa cu mâinile pe piept, frumoasă, şi el să-mi cânte."
Şi-ntr-o zi, vara, pe un zăpuc, că nu puteai să dezbulugeşti oile,
Apar unii gătiţi, înjugaţi la nişte ţevi cât roata carului,
Şi-ncep să cânte pe la porţi arii din opere, canzonete,
După cum le făcea unul semn din sprâncene -
Unii ieşeau cu câte un ciur de mălai, de fainã, cu drugi,
Le dădeau acolo,
Alţii ascultau degeaba, când se termina, dădeau din mâini.
„Nu mai avem nimic, ziceau, adineauri procopsirăm nişte paparude".
- Acum, dacă-o fi să plouă, plouă şi necântat, adăuga vreo femeie.

Alămurile erau lustruite, ăia suflau de zor, parcă suflau
În clopote; se clătina pământul.
- Ce fu asta, gaică?
Uliuliu! Păi să-i mai aduc un ciur, că-mi plăcu.
Depindea acum şi ce fel de ureche muzicală avea fiecare.

Unele veneau cu câte-o foaie de pestelcă, un vâlnic,
Ori zăvelcă, aduceau cămaşa cu râuri şi şabace, cam ruşinate că nu
Le-o plăcea ălora.
- Uf, că nu mă loveşte pe mine moartea acum, se văieta ţaţa Măria,
Că ce-aş mai fi mers eu la groapă cu ăştia, de-a mai mare dragul.
Dar, Floreo, să nu mă bagi în pământ noaptea, că mi-e urât,
Vin moroi, stafii, strigoi să mă sparie.
Şi-n primele zile, auzi, mă, mai stai şi tu pe lângă groapă,
Te mai învârteşti pe-acolo.

După ce-au plecat a fost o linişte vreo trei zile,
Nu mai aveau nici un chichirez, nici cuc, nici pupăză,
Marin Clanaristul şi-a dat cu goarna de-un copac.

Mare secetă trebuie să mai fie şi pe-acolo, pe la ei,
A tălmăcit Nea Florea evenimentul,
De s-au îmbrăcat toţi în *franc* nemţesc
Şi-au inventat ei ditamai fluiere,
Ca să ne-ncânte, să ne ia mălaiul.

RÂNDUIELI

La noi muierea pupa mâna bărbatului
Până mai adineaori - zicea Marin al lui Pătru,
Şi din dumneata nu-l scotea niciodată,
Îi făcea trei, patru copii, dar nu-ndrăznea să-i zică *tu.*
Cele mai mândre, care se ambiţionau, nu-i ziceau nicicum.
Femeia are socotelile ei, ea să ţină de coada cârpătorului,
Să ţină oala de mănuşă, la foc, să stea ciucită la vatră
Şi să lase politica - de-asta ne ocupăm noi, asta e pentru oameni
-
Femeia, ce ştie femeia?
Ea să şteargă sticla lămpii, să alinieze clondirile pe corlată,
Să fie toate drepte, aşa să tragi cu aţa,
Să te tragă, să-ţi pună ventuzele şi să nu-ţi iasă din vorbă,
Că ce ştie ea?

Înainte n-o prea vedeai la faţă, că purta maramă,
Zăvelca lungă, colo, abia-i sclipeau gleznele,
Dar o ghiceai pe-a frumoasă - şi-o furai, domnule,
O luai pe cal, şi-o făceai muierea ta, era o dulceaţă,
Dar acum pe cine să furi? Uitaţi-vă-n jur, pe cine să furi?
Altfel era viaţa, mai tacticoasă, umblai în cămaşă lungă până
Spre douăzeci de ani, că ziceau că eşti copil, la douăzeci de ani
Îmbrăcai izmenele, te-ncingeai cu brâul şi plecai după fete,
Le *încântai* din fluier.
Nu mai sunt rânduielile alea, treierai cu caii,
Vedeai cum se suceşte lanţul pe steajăr, la urmă-ntorceai caii,
Rămânea jos grâul ca aurul. Aveai stupi, oi,
Beai câte-un putinei de lapte bătut şi te ştergeai la gură cu
mâtca
Mâncai un geac de brânză, coceai floricele,
Nici mălaiul nu mai e
Aşa de dulce, când îl spoia mama cu cocă
Şi făcea pe deasupra flori cu lingura,
După aia-l băga-n ţest.
Zăbicul are alt gust.
Şi vitele parcă sunt mai proaste, că ţin minte
Când se ducea mama să mulgă vacile în obor,

Viţeii, care stăteau aleşi în curte, cum o vedeau cu oala în mână
Săreau, se gudurau pe lângă ea.
Ştiţi că şi anul ăsta Prica iar mi-a rămas stearpă?
Şi vitele sunt mai proaste, ascultaţi-mă pe mine.

Poţi să discuţi cu femeia lucrurile astea, că nu poţi.
Nici copii nu mai face ca lumea,
Să-ţi umple casa, să te simţi om,
Una-două îi leapădă, zice c-a râvnit la varză acră şi n-a
Găsit la repezeală şi i-a lepădat,
Ori c-a râvnit la cireşe iarna, şi de unde să ia, şi s-a stârpit,
Bazaconii - nu vor să dea-n greu,
De-aia s-a-mpuţinat lumea.
Înainte, când veneau turcii pe-aici, cine-i lua la palme ? - câte zece-doisprezece
Săreau din câte-un copac pe turc, lui Baba Novac pe-aici îi plăcea
Să se bată cu ei, de ne lăuda şi Mihai Viteazul:
„Daţi, mă, băga-i-aş la ududoi, să mai stea şi pe-acasă".
Dar discută astea cu Măria Bălii - uite-o că vine - toată ziua prin odăi - să vezi ce zice,
Că ea a stat toată viaţa cu fundu' pe cămaşă degeaba şi nici tabla. Înmulţirii n-o ştie.

- Mărie, cât fac, fă, nouă ori opt? Care e, fă, capitala Portugaliei?
- Însoară-te, mă, Târziule, şi nu mai lozi aci, cu copiii,
Că ai şi-nceput să iei culoarea cerii.
- Păi, găseşte-mi tu una care să-mi placă şi să-mi pupe mâna la comandă,
Că acum o iau.
- În nădejdea aia, vezi să nu te pupe moartea rece.
Nea Marin al lui Moşu Pătru se apropia bine de cincizeci de ani,
Dar nu se hotăra să se-nsoare, toate aveau câte-un cusur,
Era poreclit Târziu, dar numai Măria Bălii îndrăznea să-i spună în faţă.
Deştept, iscoditor, cunoştea bine ce-a fost înainte pe la noi,
Avea parcă un alt puls, dar cu o sută de ani în urmă.
Lăcrima sec pentru stricarea rânduielilor. Şi după cum citise el în
Norii de la cornul Caprii, nu era de-a bună.

Se întoarce lumea cu curu-n sus şi se scufundă pământul.
Casa lor bătrână, de moşneni domoli şi aşezaţi,
Intra încet în pământ.

ZARBĂ ŞI RIBLA

Ribla era mai mare decât Zarbă,
Când îi dădea câte-un brânci, prindea Zarbă o viteză!
Căsnicia lor mergea bine, ca tuşea şi junghiul, avea fiecare traista lui.
Şi când mergeau pe la pomeni,
Cerea fiecare în contul lui, că aşa trăiau.
Zarba rămăsese mai mic de stat de când iubise, din tinereţe,
Că zicea că toate fetele-l mai iubesc şi-acum
Şi-i spun: „Nea cutare, oile mele se mai văd?"

Noaptea nu le ajunge drugul de lemn,
Mai proptesc uşa şi cu frigarea
Să nu-i calce hoţii, să le ia... nu ştiu ce să le ia,
Poate trăiştile, că ei au contenit să mai muncească,
De când s-au îndesit sărindarele, păresimile, pomenile de nouă zile,
Lumea e darnică, zic ei, dacă nici doi milogi ca noi
N-o putea hrăni o comună,
Atunci înseamnă c-a venit sfârşitul lumii, punem toţi mâinile-n şold
Şi ne uităm în gura îngerului să vedem ce zice, ce ne e scris.

Zarbă îi ţinea calea poştarului Ion Roncea, care are boala rea
Da'l apucă rar, altfel e om învăţat, tacticos la vorbă,
Şi-l întreabă primul cine-a mai murit.
- Auzi dumneata, ce se mai aude? îl iscodeşte pe factor.
Îi ştie pe toţi care sunt pe front - cu numele-ntreg şi cu Iniţială,
Ca şi când ar avea de gând să le mănânce şi iniţiala.
Teoria lui e că rezbelul se mai lungeşte,
„Ne mai duce-aşa zece, cinşpe ani, că sunt ţapeni şi ăia şi ăia.
Sunt ca boii ăia bici, care, când s-apucă-n coarne,
Se tot împing încolo şi-ncoace,
Tot aştepţi să se biruie şi nu se mai biruie,
Stau aşa şi se morâncesc".

NECAZUL

Oamenii se leagă de câte un lemn,
Care le e mai drag, un stejar, un frasin,
Îi tot dau târcoale, râd când înfrunzeşte,
Vara se tolănesc la umbră cu şalele pe pământ şi cu faţa
Spre cer.

Din Bulzeşti, din orice punct te-ai uita, vezi măcar un copac.
Codrii răzleţi sunt mulţi, pe dealuri,
Dar pădurea a mare e una, la marginea satului, spre Murgaş.
Iarna treci cam în fugă prin ea, că se văd urme de
Dihănii.
Nu se mai termină, e lată rău, şi oamenii merg în grupuri
Şi cu felinare.

Vâjâie vântul prin scorburi, să scoată afară bufniţele
Care cobesc, că se schimbă vremea,
Se frâng crengi, se dejghină tufani, e un ţipăt şi-o lălăială de
Ciurezi
Că-ţi îngheaţă sufletul de frică, faci ţurţuri la gânduri de frig.
Vulpi, viezuri stau cu coada-ntre picioare şi-şi suflă-n gură,
Să se-ncălzească.

Într-o noapte geroasă veneau unii în viteză, cu sania,
Făceau plaşii: vâj, vâj! prin zăpada care scârţâia
Şi odată văd o mogâldeaţă,
Un om, cu o lumânare aprinsă, se tot apleca, iar se stingea
Lumânarea, iar scăpăra s-o aprindă, tot dădea să ridice
Ceva de jos.
L-au cunoscut, era Dumitru, om avut, gospodar...
- Ce faci Nea Dumitre, bun lucru, dar ce tot bodicăi pe-aici?
Că până colo se ţinu o haită de lupi după noi...
Dumitale nu ţi-e urât?
- Ei, măi oameni buni, mă-ntorceam de la Craiova
Şi dedei de-un necaz... Uite-mi pică un nasture de la manta
Şi-l tot caut de-aseară... Străluceşte, dacă-l vezi, străluceşte,
Dar nu-l dibui neam, fir-ar al nâi,
Mă-ntorsei tocmai de la marginea ailaltă a pădurii...

Apoi, sunând amar în pumni:
Să fi călcat vreun lup pe el şi să-l fi băgat în zăpadă?

LA GOVIE

Erau femeile îmbrăcate cu fuste frumoase de borangic,
Ori cu fuste negre, cusute cu gogoşi de fir,
Aveau cămăşi cu mărgele
Şi pe cap cârpe, marame, care se lăsau pe spate,
Iar pe frunte se prindeau cu ace cu măciulie de argint,
Aşa, ca aluna de mare, măciulia.
Şi ele stăteau înfoiate şi încălţate cu papuci, înalţi, negri.

Se-ntindeau mesele.
Nişte blane puse pe jos, şi pe de lături lemne mai înalte
De sfat. Şi acolo fiecare îşi desfăcea şervetele
Cu ce-avea de-acasă. Scoteau ouăle roşii, ciocneau
Şi mâncau cu mămăligă.
Unele mai aveau şi păsat, cum se făcea atunci, bun.
Lăutarii se plimbau pe margine, cântând.
Toţi beau, petreceau, după aia se puneau pe joc.
Govia se făcea în deal
Şi se anunţa cu toba, să se ducă lumea.
Şi un câine pe care-l chema Gealap se învăţase,
Unde auzea toba, acolo se ducea şi el.
Toba nu bătea numai pentru petrecere.
Dar aşa se-nvăţase el,
Îi era şi lui drag la govie, că toată lumea era gătită şi veselă.

ÎN CĂUTAREA JUNGHIULUI

E dandana mare cu copiii mici când se-mbolnăvesc,
Că nu ştiu să spună ce-i doare, unde-i doare,
Se sting ca lumânarea, te uiţi să caşte de trei ori să le iasă sufletul,
Mamă-sa dă să-şi smulgă părul din cap, cheamă lumea,
Dar cele mai bătrâne: „Stai, fa, că trebuie să-i găsim Junghiul".
Şi după ce-l scaldă bine, îi sparg un ou proaspăt pe piept,
Aleg gălbenuşul, şi-l tot împing cu deştiul,
Pi colo', pi colo' pe piept.
Şi unde se sparge gălbenuşul, înseamnă că e junghiul
Şi dă-i, trage copilul.
Se ia la urmă o foaie de tutun şi una de muştar, ceapă şi ulei,
Se face un bleasc
Şi se pune pe locul ăla, să tragă durerea.
Copilul atunci începe să râdă, că simte cum îi trece.
Mulţi au scăpat aşa, şi Trică şi Dorel şi Rine al Cazacăi,
Dar la unii nu vrea gălbenuşul să se spargă deloc,
Te uiţi la el că alunecă, alunecă pe piept, întorci copilul
Cu burta-n jos, îl plimbi pe şale - nimic,
Înseamnă că s-a-ncuibat moartea-n el, n-ai ce-i mai face!
Poate doar o minune, cum s-a-ntâmplat cu unul din Secuieşti
Că erau să-l îngroape, după ce-l plânseseră vreo trei zile de mort,
Şi la urmă el s-a sculat de viu.
Dar la urmă l-a uitat mumă-sa când s-a dus la secerat,
L-a uitat în prispă şi-au scăpat porcii, au dat peste el
Şi l-au mâncat.
L-au mâncat pur si simplu - ptiu! fir-aţi ai dracului,
Să mai mănânci carne de porc...

FRĂŢILA

„Ba, fa cumnată,
Nu ştii ce visai azi-noapte ?"
„Nu ştiu"
„Să făcea că venea o apă mare, mare de la deal"
„Păi, te uitaşi în vale, că veni."
„Păi, nu mă uitai, că mă luai cu păsările.
Uliuliu, ce lişteavă de apă,
Mamă, păi asta e Dunărea."

Se vărsase valea, Frăţila, care vara sta seacă,
Acum se lăţise, venise până aproape de grădini,
Luase tot în cale, pluteau poduri, clăi de fân.
Şi un om de la deal, în vârful plastei,
Cu furca de fier, zicea că tot o găsi un dâmb,
S-o oprească pe undeva, da-l trăgea mereu firul apei.
„Iote, cum ni se deveseşte agoniseala,
Iote, cum nu ne lasă Hoţul ăla (Hoţul ăla era Dumnezeu)
Să ne ticnească îmbucătura.
De unde-o fi, fa, atâta apă, că parcă nu plouă aşa de tare,
Ziceam că doar o să stropească..."
„Ba mie-mi era de secetă..."

Puhoiul rupsese şoseaua pe-o lăţime de-o jumătate de kilometru
Şi stătea şirul de care de-o parte şi de alta.
Muntenii rebegiţi pe lângă boi tot intrau sub coviltir, tot
Ieşeau,
Unul se-ncumetase să-nainteze, cu apa până la burta boilor
Care odată se opriseră,
Şi omul, în faţă, îi tot trăgea de lanţ.
Se simţea cum gâlgâie apa printre spiţe,
Dar nu se mai vedea nici roată, nici nimic
Au sărit Dumitru lui Chirimenţu şi alţi oameni
Cu o bucată dintr-un gard, cu o poartă fărâmată,
Să calce pe ea, o ţineau cu lanţuri, era bucluc mare.
Casa lui Giurcă abia se mai vedea şi ea,
Ziceai că pluteşte, el o pusese în mijlocul văii, pe un
Dâmbuleţ şi fie toamna, fie primăvara se pomenea

Cu aşternutul ud.
„Uitaţi-vă, parcă e corabia lui Tata Noe,
Iar o să-şi caute străchinile pe sub pod,
Că dacă nu vrea să se tragă şi el în rând cu lumea,
Acum să-i dăm cu sâc."
Giurcă fuma pe acoperiş şi tot arunca boabe la gâşte,
Să le momească, să stea pe lângă casă, să-noate pe-acolo.

Apele creşteau şi Ţaţa Măria se temea de sfârşitul lumii,
C-avusese ea un vis rău azi-noapte:
Se făcea că venea o apă mare de la deal.
„Eu ziceam că măcar anul ăsta or să se facă bucatele şi-o
Să fie,
Bişag. Şi, vezi dumneata, ne scufundăm, ne scufundăm.
Uite-aşa o să ne-nece pe toţi, n-o să se mai vadă petec negru."

Îngenunchea deodată şi pupa pământul, plângând,
Îl pupa înainte de a-l lua apa, înainte de-a ne acoperi pe toţi.

PRICOPSEALA

Ielele nu le-am văzut jucând ca nebunele, ţinându-se de mână,
De ce să zic,
Dar am văzut jucând banii, că sunt comori pe la noi
Îngropate de haiduci pe la rădăcina vreunui stejar, prin
Fântâni care s-au astupat, prin vâlcele. Unul ar fi găsit
Odată,
O găleată întreagă în Vâlceaua Bonii, dar goală, cine-o fi
Golit-o de galbeni?
Unde-or fi îngropaţi ?
Comorile joacă noaptea pe dealuri,
E întuneric şi-odată vezi lic, lic, o pâlpâială, îţi sar
Ochii,
Toţi se sperie - ţineţi, mă, bine minte locul - cam pe unde fu?
Se duc, sapă, sapă, sapă - până ieşea apa - şi din ei
Şi din jos. Ăi care rămân sus, tropăie nerăbdători:
- Dederăţi, mă, de tare ?
- Dederăm de moale.
Toamna când se cam isprăvesc trebile ăi mai tineri se ţin
De hore,
De petreceri, dar cei copţi la minte - Ciurează, Panduru,
Coza-
Îşi iau târnăcopu-n spinare şi desfundă izvoarele, dacă nu
Găsesc bani de aur, străchini de aur, belciuge de aur,
Măcar se laudă c-au băut apă neîncepută.
- Mă, vrei să te pricopseşti, îl îndeamnă Panduru pe Ciurează.
- Vreau.
- Atunci ia-ţi lancea (avea o lance veche, găsită) şi hai.
Ciurează, tot săpând fântâni degeaba, dăduse şi-n darul beţiei,
Cu atât mai vârtos era musai să se pricopsească,
Să-şi ia măcar cămaşă-n spinare.
Trecea cu clondirul gol în buzunar la deal, spre cârciumă.
- Ciurează, mai ia-ţi, mă, şi tu cămaşă, râdea maica.
- Lele Ioană, nu e vreme de *căbaşă,* ce, acum e vreme de căbaşă?
Mai bine-mi iau o litră de ţuică (lua el mai multă) că am de lucru.
Ciurează era maistor tâmplar, foarte priceput, ce ieşea din
Mâna lui!
Numai mese, numai linguri cioplite, sărăriţe frumoase

Parcă erau prinţese, nici nu-ţi venea să-ntingi în ele.
Îşi făcuse o statuie din lemn, de semăna cu el,
Se uita-n baltă să vadă cum arată şi cioplea, cioplea că-i
Mergea mâna bine,
Ce mai, era leit, şi când se-mbăta stătea-n faţa statuii
Plângea şi se-nchina la el, zicea că el e Dumnezeul ei,
Dar tot el se-nchină la ea, fiindcă e el.

Nu s-a pricopsit neam, în nici un fel.

HAU-HAU!

I-auzi cum urlă lupii,
La noapte să fiţi atenţi,
Când or lătra câinii să dăm fuga,
Mă, pune furca de fier în prispă, s-o ai la-ndemână,
Că odată ne pomenim cu ei în coşare.

Ierni geroase, nămeţii aşa de mari
Şi atunci din vâlcele ieşeau fiarele rebegite,
Aşteptau să se stingă lămpile, că le dădea-n ochi lumina.

Ferească Dumnezeu de ăi de pe drumuri.
Dar unora nu le era frică deloc,
Veneau pe poteci, călări ori pe jos, de unde avuseseră treabă.

Gheorghe Ionescu era logofăt la Veleşti, într-un sat vecin,
Învăţase să scrie pe nisip, că aşa era atunci,
Avea o literă frumoasă, parcă scria cu domnişoare,
Cum îi zisese unul,
Şi-o memorie, că-i ştia pe toţi din sat, în ce zi şi-n ce an
S-au născut,
De când le făcuse actele.
Nu văzuse lup de-aproape, îi venea să caşte când îi auzea urlând.

Şi-odată dă peste patru în pârtie
Era să se lovească de ei - ce să se mai dea înapoi ?
Abia a avut timp să-i numere, unu, doi, trei, patru,
Şi-a mers înainte, cu acelaşi pas.

Mijlocul pădurii, puterea nopţii, el cu mâna goală,
Cine ştie la ce se gândise până atunci.
Lupii s-au urnit puţin, doi într-o parte, doi într-alta,
Dar numai oleacă, le era bine, bine, nu voiau să intre-n zăpada a mare,
I-au făcut loc, a trecut printre ei.
Când a ajuns în sat, odată i s-a făcut părul măciucă,

L-a ajuns frica din urmă.

A fost aşa, ca-n vis, ne spunea Moşu, târziu, după mulţi ani.
Ştii, când te pomeneşti, în vis, între dihănii şi dai să te trezeşti.
De ce nu m-or fi mâncat, Dumnezeu ştie!...
- Poate miroseai tu a ţuică, îl tachina maica,
Şi i-a speriat damful. Ori erai cu cojocul?
- Cu cojocul.
- Aia e, ăia sătui, îşi făcuseră mendrele pe undeva
Şi-acum le era silă de seu, le venea ojic pe gât,
Că altfel, dacă te-ar fi luat la dărăcit!
Îţi mai găseam şi ţie doar cizmele
Şi-ale începute, cum i-au găsit unuia la deal,
Dumnezeu să-l ierte.

Lupii se auzeau acum mai aproape de sat,
Pesemne că se mai stinseseră din lumini...
Moşu s-a sculat, s-a îmbrăcat cu şuba şi-a plecat.
S-a întors după vreun ceas. Se codea să vorbească.
- Unde fuseşi, mă, nu te mai astâmperi ?
- Fa, tot aveam noi destule oi...
- Ce vorbă e asta?
- De drag nu urlă nici ei...
- Cine ?
- Lupii... Le dusei una, aia blândă, o lăsai la baltă, legată
De-o salcie.

Maica a-nceput să se-nchine... Ţi-a luat Dumnezeu minţile!...
Aşa, acum prismeşte şi dihăniile pe lângă casă...
Mă mir că nu stătuşi să le-o şi ţii... să nu le scape...
Păi, când o auzi mâine lumea că dai oi la lupi,
Nu vine tot satul să te scuipe, om eşti tu?
Să vezi cum or să-ntindă gâturile peste gard şi-or să-ţi
pângărească bătătura: Ptiu! ptiu!
- Păi dar...
Lasă, că ştiu eu ce fac...

În vale nu se mai auzeau acum scâncetele de milogi lihniţi
Ale fiarelor, doar crivăţul care parcă sfâşia plotoage din cer
Cu stele cu tot.
- Măcar nu-ţi dete-n gând să le-o fi dus pe-aia, pe-a stearpă...

A mai zis maica, după vreo două ceasuri, neputând să doarmă.

MICUL LORD

Cu mălai la gât am stat şi eu,
Când aveam gâlci, mai mult de frică să nu-mi dea mama-n gât,
Cu degetul arătător înmuiat în sare.
La sare gâlcile dădeau înapoi, dar şi la mălaiul înmuiat,
Câteodată. Stăteam cu cârpa udă-n jurul gâtului,
Parcă eram lord, cum am văzut mai târziu că se purtau englezii
Ţepeni şi cu bărbia-n sus din cauza gulerului cu dantele.
„Te lăsară?" „Nu mă lăsară!' „Atunci cască gura mare,
Vezi să n-o-nchizi". „I-o ţin eu căscată cu lingura"
(Sărea Ionică, galanton).
„Nu, că parcă mă lăsară."
„Hai, că n-am timp de tine."
„Mai bine s-o chemăm pe ţaţa Anica, să-mi descânte!"
Femeia se prezenta imediat,
Era vrăjitoare, ştia o mulţime de leacuri,
Odată i-a descântat unui pui de găină pe care-l învăţasem
Să se ţină de mine, de mic, şi i-a trecut, că se-nţepase
Într-un mărăcine şi-mi era teamă să nu se obrintească.
„Gâlcile motofâlcile,
Plecară cu curcile,
Curcile s-au întors
Gâlcile nu s-au mai întors.

Şi nici să nu mai vie", zicea ţaţa Anica, ameţind un cărbune
Într-un pahar.

„Şi dacă-or veni ?" întrebam eu, sceptic.
„Atunci să le mai zicem unul."
Şi-ncepea:
„Au plecat gâlcile cu toporul în pădure.
Toporul a venit,
Şi gâlcile n-au venit.
Şi nici să nu mai vie".
„Şi dacă-or veni ?" mă încăpăţânam eu.
„Atunci mai dă-te diavolului, sărea mama, vino să-ţi dau în gât
Şi terminăm povestea, că nu poate biata femeie să urdine
Toată ziua bună ziua, să-ţi descânte."

„Nu, că parcă mă slăbiră, nu mă mai dor deloc,
Al doilea cred c-a avut efect, primul n-a prins,
Ori cum era descântecul ăsta al doilea?"
„Astea nu se spun, că sunt primejdioase.
Când îţi trec gâlcile, îţi facem de-nsurătoare!"

DUMNEATA

Într-o noapte, pe aici, pe la Cişmele,
Unde sunt casele mai rărişoare, din cauza stafiilor,
Care se zice că s-ar fi arătând pe-acolo,
Şi oamenii s-au sfiit să pună case, ca să aibă stafiile loc,
Lărgime, să treacă-n deal, în vale, libere,
Se întâlneşte Grigore al lui Tăgărâlă cu unul care cam sclipea de departe,
Aşa ca putregaiul.
„Bună seara" Ăla nu-i răspunde. „N-o fi auzit", se gândeşte Grigore, „Bună seara", zice iar.
„Bună seara", îngână celălalt, parcă ar fi avut ţărână-n gură şi-i stă drept în cale,
Nu-l mai lasă să treacă.
„Mă, tu ştii cine sunt eu?"
Se uită Grigore... şi odată simte cum i se scoală căciula
Singură din cap: hoop! şi cade jos... pleoţ! Ăsta semăna cu unul de
Murise... să tot fie luna...
„Păi, eu ştiu..." încearcă el să-şi facă... ce să-şi facă?... curaj...
„Te cunosc, dar nu ştiu de unde să te iau..."
Păi, ia-mă şi dumneata de guler... rânjeşte străinul.
Când să-l ia de guler... nimic... Ăla era moroi...
Dar mâna îi rămăsese ţeapănă în aer...
După aia i s-a făcut moale şi aşa a rămas.
Bine că nu i-a zis moroiul să-l mai ia şi de altceva
Că paraliza tot.

Aşa a fost de părere şi Coza, că s-a dus repede la el.
Zice: ai scăpat ieftin, neică, moroii din Bulzeşti sunt Arţăgoşi.
Când le străşunează din ceva pe câte unul... îl fac
Cârpă, treanţă, poţi să ştergi lampa cu el. Aşa e de
Moale şi afânat.
Dar mi-a zis „dumneata"... îşi aduce aminte Grigore
- Nu, că de purtat ştiu să se poarte... nu sunt bădărani, ţopârlani, modârlani, capsomani.
Nu că le iau partea, dar
Trebuie să te gândeşti şi la ei; până mai ieri erau aci cu noi,

Într-o lume va să zică; odată mor şi se pomenesc pe altă lume,
Bunăoară pe lumea ailaltă, care nu-i primeşte, nu ştiu
Din ce cauză, şi-i trimite înapoi pe lumea cealaltă,
Bunăoară asta a noastră... care se sperie şi-i alungă.
Uite-aşa mi ţi-i plimbă, cine mi ţi i-o plimba,
De-aia sunt şi moroii ăştia arţăgoşi... şi se mai iau de câte unul
Ca dumneata...
- Nu mai îmi zice dumneata... ca ăla... îl trecu un fior pe
Grigore.
Dar matale, Nea Cozo, cum,
De ce nu ţi-e frică de ei ? Mergi, îi dezgropi, îi înţepi, îi beleşti,
Faci atâta bine... comunei... nu ţi-e frică singur în cimitir?...
Coza tace şi-l priveşte cu nişte ochi... cu nişte ochi...
Mie mi-au luat frica... de pe vremea când... *trăiam.*
Cum vine asta...? Şi Grigore simte cum i se înmoaie şi
Mâna ailaltă. I s-a strâmbat şi gura, în partea dreaptă,
Vorbea aşa... strâmb, în dreapta, dar nu mai ştia ce spunea...
Dar tot ceva pe ideea „Cum vine asta?"
Am glumit, mă nene, spune Coza, când îl vede aşa galben,
Glumii o ţâră şi eu... ce eşti aşa de... şi-ncepe să-i dea peste
fălci, să-i îndrepte
Gura. „Glumesc, ţine-mă de guler... să te-ndrept bine,
Acum cât e caldă poceala... Ia-mă de guler... mă!"
- Cu *se?* zice Grigore, pronunţând strâmb un *see*?
Că ioche minile...
Mâinile îi fluturau fără viaţă, ca nişte mâneci.
În locul lor, la numele Grigore s-a adăugat porecla „ăl Moale".

DE LA VALE LA DEAL

De la vale la deal, întâlneai numai lume de-a bună.
S-o luăm deci de la Niţă-al lui Gilă.
Era Ion al Floarei,
Era Ştefan al Floarei, frate-său.
Era Toma Popescu, tatăl Linii lui Victor.
Era Cină.
Era Dumitru lui Nache, care s-a îmbufnat într-o zi şi-a mers din
Poartă-n poartă şi-a ocărât tot satul: „din pod până-n pod".
Zicea că s-a supărat pe lume.
Era Nete Popescu, tatăl lui Petrică.
Era Ioniţă Popescu, tatăl lui Iulian.
Era Fănache ăl bătrân. Umbla desculţ, zicea că decât să
Dea doi poli pe-o pereche de opinci, mai bine-şi cumpără de-un
Franc ace şi scoate la mărăcini din picioare.
Era Ion Bălan Sorescu, bunicu-tău, a murit tânăr de tot, săracul.
Pe urmă, Ion Duluman, tatăl Iui Sandu.
Apoi Bujnigă.
Apoi Ştefan al lui Mandă.
Ilie al lui Mandă.
Marin Graure, bărbatul Grăuroaicăi.

Era Cârlea, pe unde e casa Gogoşicăi,
Era Constandin Chirimenţu ăl bătrân.
Era Niţă al nebun.
Era Savu Răducanu.
Era Tiugă, adică mai trăieşte şi-acuma, l-am văzut alaltăieri.
Erau Constandin Gorici, Ilie Gorici, Dinu lui Voicu,
Vasile Mustăţea,
După aia era Dumitru Trăşculescu.
Să nu-l uităm pe Pipa, care trăieşte dar nu mai vede.
Se făcuse negustor şi venea de la Bucureşti în două trăsuri.
În una era el, ţanţoş şi-n ailaltă bastonul şi pălăria..
Ea Marin al Anicăi.
Era Gheorghe Roşca.
Apoi bunicu-tău Gheorghe Ionescu, care era logofăt, adică notar.
Lumea îi zicea şi Prăzaru, fiindcă taică-său venise în
Bulzeşti de la Amăradia, unde se pune mult praz. Pe taică-său

Îl chema Ţuruc. Adică poţi să-l întrebi, că se ţine bine şi-acum,
Cu ei nu mă mai satur de vorbă.
Apoi Matei Mugurel, apoi Gheorghe Banţa, tatăl lui Nae,
Apoi Ion Ştefănescu,
Mai fusese Ion Mardale,
Mai fusese Tudor Mardale,
Apoi Meţ, de i-a rămas o salcie scorburoasă pe la baltă
Poţi să intri-n ea, ca-ntr-o ladă, i se spune „Salcia lui Meţ".
Apoi Constantin Deliu, Mitrică Deliu, pe-acolo mai la deal.
Era Gheorghe Birou,
Era Gheorghe Roncea ăl bătrân,
Era Dumitru Ghirea,
Mai erau Ion Ciugulea, Dincă Gâscă, Mitrică Mitrache.
Ăştia ar fi de-aci de la vale, până aci-n coastă la Luţa.
Mai la deal nu prea-i mai ştiu. Şi chiar dacă i-aş şti,
Ostenii să mi-i aduc aminte.
Ăştia sunt ăia ăi mai bătrâni, pe care i-am mai apucat,
Abia la urmă vine seria lui taică-tău, Fănică al lui Ion Bălan.
Acum e bozul mare pe ei.
Câtă lume bună s-a prefirat. Să-i ţineţi minte să le faceţi şi voi colac.
La toţi am fost în urma carului,
Pe toţi i-am jelit ca pe Dumnezeu.

CORLATA

Avea pensie după bărbatu-său, care murise-n război.
Ea era tânără cu trei copii
Şi-i plăcea de unul Chimer. Ăla se uita la ea, că avea bani.
Şi odată îi spune: „Deseară să fii gata, şi cu banii, că vin să te fur,
Să te duc la mine".
De, năroada, cui credea ea că lasă copii ?!
Se găteşte, îşi bagă toţi banii în sân, vine ăla
Şi-o iau binişor pe vale, să nu vadă lumea.
Şi pe-aci cam pe la Eleşteu, Chimer zice: „Dă-mi salba şi banii,
Că nu mă uit eu la tine degeaba".
Şi-au început să se bată. Era întuneric şi tot îmbrâncindu-se
Au dat într-o fântână părăsită.

Nişte chei putrede, cam astupată fântâna, dar ceva apă tot o
Mai fi fost, că s-au udat banii, erau de hârtie.
Chimer a ieşit mai repede şi-a plecat să se culce,
Pe biata femeie au găsit-o dimineaţa,
Tot dădea să se bârâce, aluneca, ştobâlc, ştobâlc.
S-a dus acasă, a-ntins banii ăia pe căpătâie
Şi-a făcut focu-n sobă să se zvinte.
Era aşa spre toamnă, duduia focu-n sobă, şi banii-ntinşi pe
Căpătâie şi Leliţa numai cucuie, numai vânătăi, pe lângă ei.
- Da ce-ai la cap, fa? o iscodea Băla, soacră-sa.
- Oho, că mă lovii cu el de corlată.
- Fi-ţi-ar corlata afurisită!

LA CORNUL CAPRII

Aş, nu plouă curând, spune Moşu Pătru,
Fiindcă n-a ieşit nicovala la munte,
Uite, când s-or face norii aşa nicovală
Peste munte, atunci o să tragă un ropot.
Să luaţi sama,
Să fiţi atenţi primăvara, dacă bubuie-ntâi la Cornul Caprii,
Aci spre sârb, o să fie bine.
Dar dacă bubuie la neamţ, în partea ailaltă,
Nu e bine, că nu poţi să ştii ce bubuie, fiindcă nu e întotdeauna de
Ploaie, mai au şi alte socoteli de-ale lor.
Acum, iarna cred c-o să vină repede, c-a început să-mi îngheţe mie o
Mână. Ninge, să ştiţi, îmi e mie frig la buricele degetelor.

Moşu Pătru e un filozof.
Umblă cu vitele pe câmp şi le învaţă filozofie,
Discută cu boii cum discutăm noi, bunăoară,
Tot felul de chestiuni şi mai aşa şi mai aşa.
Vitele pasc şi bagă la glavă ce aud.
Vin să-l asculte şi oameni mari,
Femei cu secera-n mână, să-l întrebe, ca acum, când plouă
Ori cum trece viaţa.

- Ia spune, Nea Pătrule, cum trece ea, viaţa,
De nu te-alegi cu nimic, că, uite, secer de-azi-dimineaţă,
Nu mai poci de şale, şi când mă gândesc să mă duc acasă,
Îmi vine să-mi iau lumea-n cap, şi aşa e de când mă ştiu.
- Vedeţi voi căcăreaza asta de iepure?
Moşu Pătru se apleacă şi ia în mână un gogoloi bine rotunjit.
Dacă-o pui pe gârlă... într-un ceas, a ieşit din
Bulzeşti, pană la chindie e la Balş, în Olteţ, de-aci în
Dunăre... şi-i pierzi urma...
Bine că nu ne dăm noi seama, că ne luăm cu altele.
Când eşti mic, joci pietricelele, de-a alimerele, de-a omul negru,
Dacă te mai măreşti, tragi la horă, iei hora-nainte şi ţopăi

Alunelul, Jianca, Sârba, brâul, hora-ncet, hora tare, hora de la Plopi,
Creiţele, Banu Mărăcine, Şuleandra, Rustenul, ori cum le mai zice, câte şi mai câte,
Aşa ca să-ţi osteneşti picioarele, muşchii şi să nu-ţi faci gânduri.
La urmă te pomeneşti năpădit de copii. Şi-odată ţi se zbârceşte
Fruntea, parca-a tăiat cineva de nojiţe din ea.
Dacă eşti muiere, ţii Filipii, Precupul, Câşlegii, te calcă toţi pe picioare la dragobete, faci zile pe ajutat,
Pui ceaunul de mămăligă şi mesteci... în soare, în lună,
Că nu-ţi mai dai seama, ţi-e mintea-n altă parte...

ŞUBA

Florea Ciugulea umbla-umbla de la o vreme c-o şubă mare.
Se vedea că nu fusese făcută pentru el.
Şi-l întâlneşte lelea Ioana.
Ia lelea Ioana seama şubei, şi-ncepe să se crucească.
- Mă, nene, de unde-o ai dumneata, că e a lui tica,
De l-am îngropat cu ea astă-toamnă.
Cine a avut inima aia
Să-l lase gol în tron?
Începe să plângă, se gândea
Cum o fi tremurând mortul în groapă... că ei îi făcuseră
Tot rostul...

Ăla a spus drept că-l scosese pe Păun Murgăşanu. El cu muierea
Şi-i luaseră şuba, dar începuse să cam prindă mucegai.
Au lăsat-o două, trei luni în pădure,
Atârnată, să se scuture de viermi, s-o plouă, s-o ningă,
Să se cureţe şi la urmă a îmbrăcat-o el, că-i venea bine.
A mărturisit ş-a zis bodaproste.

Nevastă-sa, Predoana, dezgropa şi ea singură, dar numai femeile.
La două-trei săptămâni săpa ca după comori şi le Lua ce aveau mai frumos: vâlnicele de-alea frumoase,
Zăvelcile - că aşa se-ngropau, scurtecile, de li se mai zicea şi caţaveici.
Apoi cămăşile, cu boboci mari pe poale,
De veneau până la glezne...

Era modă frumoasă pe-atunci, şi prin morminte la fel, la-ntrecere cu ce era pe-afară,
Femeile moarte foarte gătite, împopoţonate, cu ce-aveau mai scump.
Asta a lui Ciugulea era curioasă şi-şi băga nasul să vadă cum se mai poartă,
Cam care e pulsul modei în adânc.

MASA

Casele sunt pline de copii, asta vine de sus
De la Dumnezeu şi Maica Precesta şi trebuie să te bucuri.
Când se fac mai mari, femeile stau tot pe la foc
Cu mâncarea, că parc-ar avea praznic la fiecare masă.
La Pătru erau tot aşa mulţi, toţi mari şi
Când puneau apă de mămăligă, ridicau două muieri tuciul
În fiare, aşa era de greu.
Când să mestece, mestecau două inse.
Şi tot două puneau mâna de răsturnau mămăliga pe masă.

După aia scoteau, că era post, o varză mare, acră,
Din putină, într-un castron de pământ, cum se făcea pe vremuri, bun,
O tăiau felii, felii.
Puneau ardei pisat deasupra şi turnau zeamă de varză.
Mămăliga aburea colo, parcă te chema, o tăiau fierbinte cu aţa,
Bea fiecare câte o cană de ţuică - aveau butoiul mare
Lângă vatră, şi la urmă se repezeau zece din zece părţi,
Cu lingurile, cu mâna, care cu ce apuca, fiindcă le era foame,
Toţi băieţi mari şi fete de măritat şi cu ăi bătrâni.
Mâncau toată mămăliga, apoi le venea chef de vorbă,
Tăinuiau, spuneau poveşti, se-nchinau şi se sculau de la masă.
Îşi căuta fiecare loc prin pat, care pe unde să se culce.
Şi ăl bătrân spunea: „Mă, Lache, e rândul tău,
Du-te de dă la vaci, până odihnesc eu o ţâră,
Şi pe urmă mă duc eu între ele, să mănânce, să nu se-mpungă".
Anica, săraca, n-apuca să pună jos, că trebuia să
Facă iar focul în sobă pentru turta de seară
Şi să bage fasole într-o oală până la genunchi.
Şi aşa treceau, zi după zi, noapte după noapte, sărbătoare după
Sărbătoare, până primăvara când începea să cânte cucul.
Atunci la masă o dădeau pe urzici, că astea sunt foarte
Sănătoase şi schimbă sângele care s-a-ngroşat.

OAMENI LA PLUG

Lumea aproape să termine şi ai lui Pătru nici nu se gândeau
Să-nceapă şi ei, să fie în rând cu oamenii.
Dacă-i zicea vreunul: Nea Pătrule, dumneata nu ieşi, bă, la arat,
Că lumea e gata să termine.
- Nu, nu ies, ăia sunt nebuni,
Vine o zăpadă şi degeră boabele-n pământ.
Să vie mai al meu, atunci scot plugul,
În mai se ară de mălai.
Iete nici n-a-nflorit porumbarul, trebuie să-nfloare,
Să se scuture, să se facă porumba mare şi grea, să poci
Eu s-ajung cu ea peste trei părechi de boi, în faţa plugului,
Atunci se ară.
Eh, să am bota cu vin lângă mine, pe câmp,
Nu se ară cu apă, se ară cu vin, ce ştiu ăştia?

Aveau nişte boi graşi, buni, ca tancurile de mari
Şi nu-i învăţaseră să meargă singuri pe brazdă,
Trebuia *s*-o ia Lache cu ei de lanţ, înainte.
Pătru îi mâna pe de lături cu nuiaua,
Da nu-i atingea, că dacă zbiceau puţin, striga Marin care
Ţinea de coarne: Mă, mergeţi mai încet că-mi stricaţi brazda,
Ce fac eu aici ?

Boii abia se mişcau, ca malurile, ei s-ar mai fi întins la mers
Că erau paşnici, aveau pasul mare, plugul era o jucărie pentru ei,
Dar îi stricau brazda lui Marin, care se uita din când în când
Mândru în urmă.
Fulga şi Manda, fetele lui Pătru, puneau porumb cu parul.
Luau patru-cinci boabe din traistă, cu mâna stângă puneau boabele, cu dreapta dădeau cu parul.
O săptămână urdinau toţi la locul ăla, pe care alţii l-ar fi Isprăvit într-o zi.
- Uşor, uşor, nu bate boii, mă! se auzea peste câmp.
Le aduceau mâncare acolo pe loc. La prânz, se repezea Fulga
S-o ia. Venea cu raţa friptă, că Anica avusese grijă, cu
Bâjba cu ciorbă, ouă fierte, oala cu lapte.

Ei se uitau în baniţă şi dacă nu vedeau sticla cu ţuică întrebau:
Ce ne aduseşi tu aci de mâncare, fă? Ţuică e?
-Păi, zisei să nu mai iau că beurăţi azi-dimineată, să mai beţi deseară.
- Care? Fă-ndărăt! Acum să vii cu ţuica.
Fugea Fulga pe Piscul cu Bojii-n vale valantoace, să ia ţuica.
Anica o prijonea cu vorba din prispă:
- La ce mai venişi, fa?
- Mă goniră-napoi, să le iau ţuica.
- Au, fir-le-ar burta a dracu!
Păi, nu beură azi-dimineaţă, fir-ar ai deavu de copii!
(Copiii trecuseră de treizeci de ani.) Îi dădea sticla şi fugea-napoi.

Când sfârşeau un loc de arat, dacă era pe la amiaz,
Dejugau boii, le dădeau să mănânce şi ei stăteau jos,
Tăinuiau şi fumau până seara.
Spuneau basme, nu plecau de-acolo, ca să lege pământul rod.
Câteodată terminau chiar înainte de prânz şi acolo le aduceau
De mâncare, că acasă erau femeile cu grijă mare, că au oameni la
Plug.
Când odorau ai lui Pătru şi veneau cu ramuri verzi de jugastru
La jug şi în coarnele boilor, începea petrecerea.
Două zile tăiau la raţe, la gâşte, beau la vin de duduia,
Era bucurie mare, bucuria odorâtului.
Bucatele lor se făceau, că erau muncite încet şi tacticos,
În porumbii lor te mânca lupul, aşa erau de mari.
Erau şase inşi de muncă la şapte, opt pogoane şi munceau pe chefuri.

LA LILIECI

Nicăieri nu mănânci o varză cu carne
Mai gustoasă ca-n cimitir,
De ziua morţilor, când se face pomană
Şi toate femeile vii se întrec în de-ale mâncării.

Masa e-ntinsă pe iarbă, la umbra bisericii
Crăpate, de-a răzbit aproape de sfinţi crăpătura
Şi când bate crivăţul, iarna, cred că le degeră colacii de lumină care le strâng tâmplele.
Pe costree şi troscot se-ntind ştergarele de cânepă,
Ţinute, să nu le ia vântul, de străchini şi oale smălţuite,
Unele se vor împărţi la urmă, poate apucaţi şi voi, mare e Dumnezeu,
Dar mai e până atunci, ne ghiorţăie maţele, ni s-a lipit burta de şale. Ce face popa ăla, de-ntârzie ?
Toţi s-au aşezat jos, aproape turceşte,
Femeile dau peste mâna copiilor care n-au răbdare.
Apare ţârcovnicul, lumea se ridică-n picioare, cinstind intelectualul,
Se aude troznet de oase rupte de muncă.

Se-ncepe de la ţuică, simţi mirosul prunei,
De asta nu te doare capul, chiar dacă n-ar fi binecuvântată de sfinţia-sa, popa Niţă,
Care a venit în sfârşit oţărât, are necazuri c-o mejdină,
A lăsat stânjenul lângă clopotniţă şi-a slobozit pomana.
Stingeţi lumânările că se consumă curentul! zicea al lui Chirimenţu,
Care cum deschide gura începe lumea să râdă, are haz, dar acum
Nimeni nu-l aude - se suflă în lumânări pe prescuri: pfu, pfu!
Vecinii te cinstesc cu ţuică, peste aburul ciorbei,
Aproape se-ncrucişează cănile cu toartă
Bei şi de la unii, şi de la alţii, în cruce, şi zici îmbujorat:
„Dumnezeu să primească", „Să le fie ţărâna uşoară" ori chiar „La mulţi ani!"
Rudele se cinstesc din aceeaşi ulcică, pe rând, „tot microbii ăia!"

Mănâncă mai mulţi dintr-o strachină, cu linguri de lemn, arse, ciorba de pui cu fidea.
E de curcan! sau de gâscă? ba e chiar de gâscă,
Înoată în grăsime, am bănuit eu ceva. Ori e de raţă?
Fasolea sleită cu boia şi cu ceapă prăjită pe deasupra - e o minune în zilele noastre.
Ca să nu mai vorbesc de varza cu carne, dar aici să sufli înainte de-a băga-n gură,
Pentru că cel mai rău te arzi cu varza, vorba asta o ţin minte
De la fratele meu mai mare.
Zice: domnule, fii atent, mă, să nu te arzi cu varza,
Că cel mai rău te arzi cu varza, asta o ştiu de pe front.

Văd că în capul celălalt se-mparte vinul,
Adus în sticle cu gâtul lung, astupate cu coceni de porumb.
Abia aşa mâncarea are adevăratul ei gust, viaţa merită s-o trăieşti,
Multe femei au murit pe aici, dar, uite, că n-au dus secretul cu ele.

Oalele sunt de Târgu-Jiu, smălţuite, sau de Oboga, ca şi strachinele şi talerele.
Se bucură morţii că-şi înnoiesc şi ei pe lumea ailaltă o dată pe an tacâmul,
Lingurile le-or fi păstrând în bocanci, ori după ureche, plaivaz?
Bogdaproste, se aude în dreapta şi-n stânga, când se împart oalele, ulcelele,
Unii le încearcă cu degetul, dacă sună frumos, ăi mai proşti râd la ele, fericiţi.
După ce s-a luat masa şi s-a pus ce-a mai rămas în baniţă,
Se cheamă câinii, din obişnuinţă, dar câinii n-au ce căuta în locuri sfinte, au fost lăsaţi la vatră.
Femeile merg în cimitir şi-ncep dintr-o dată să se jelească
În gura mare, cu şiroaie de lacrimi, în mod barbar, ca pe vremuri,
Plivind câte-o buruiană, încercând să îndrepte crucea de lemn
Care-a putrezit, iaca, se hâţână când bate vântul - nu te mai prijoni, mă, de ea!
Copiii se joacă de-a ascunzişul printre morminte,
Voi ai cui sunteţi, împieliţaţilor ?
Nu călcaţi pe busuioc şi nu ciopliţi crucile cu custura,

Că vă taie popa limba.
Cele care au morţi mai noi, au mai tras un ropot de plâns
De cum au intrat pe poartă şi-au pus baniţele jos din cap,
Celelalte au fost numai triste şi căzute pe gânduri.

E răcoare la umbra bisericii bătrâne, care a rămas aici de când
Era satul în pădure şi veneau haiducii de mâncau pe furiş.
Pe Sălişte cântă cucul, cimitirul are un aer important, împăcat cu sine.
E bine să fii mort aici, între codri, locul e ferit, nici nu trage,
Clopotul nu te deranjează, că nu sună decât de sărbători,
Şi duminica dimineaţă când cade în misticism, bang-bang - cine-o mai fi murit ? -
De răsună morţii şi stafiile.
Cântă păsările şi e un miros de lilieci înfloriţi,
Cum trebuie să fi mirosit raiul din dreapta, de la intrare,
Pe vremea când era culoarea nouă şi nu crăpase.

Cuprins

NOTĂ ASUPRA EDIŢIEI....5
NEA FLOREA....10
LUPTA CU GĂRGĂUNII....13
MOMÂILE....15
BÂR, BÂR!....18
DE-A-NBOUL....19
BUDUROI....21
CENUŞĂ....22
MINUNEA....23
PISCUL CU BOJII....26
LUMEA ALBĂ....28
CASA LELIŢEI....30
TATA....31
BABA....32
PĂLĂRIE....34
SPÂNZURATUL....35
FUSUL....38
COPĂCEANCA....40
DEZMOŞTENIT....43
DUMINICA OAMENII N-AU PORECLE....46
A BĂTUT CLOPOTUL....49
PE SPIŢE....52
LELIŢA....54
LA STRIGAT....57
PRÂNZUL....60
PETRECEREA....63
CIUDIN....65
NEBUNUL....68
CIOBANUL CARE ŞI-A PIERDUT OILE....71
CRAIOVA VĂZUTĂ DIN CAR....74
CÂND SE VĂD MUNŢII....78
FANFARA....80
RÂNDUIELI....82
ZARBĂ ŞI RIBLA....85
NECAZUL....86
LA GOVIE....88
ÎN CĂUTAREA JUNGHIULUI....89
FRĂŢILA....90
PRICOPSEALA....92
HAU-HAU!....94
MICUL LORD....97

DUMNEATA.....99
DE LA VALE LA DEAL.....101
CORLATA.....103
LA CORNUL CAPRII.....104
ŞUBA.....106
MASA.....107
OAMENI LA PLUG.....108
LA LILIECI.....110